Aprenguem de la revolució de Rojava

Baran Pedraforca

EDITORIAL DESCONTROL

AZADÎ
PLATAFORMA DE SOLIDARITAT AMB EL POBLE KURD

Col·labora amb la
CULTURA LLIURE

EDITORIAL & IMPREMTA SCCL

DESCONTROL

Des del principi, **Editorial Descontrol** aposta per les llicències de publicació lliure, **Creative Commons**, per això, podeu copiar, distribuir i descarregar lliurement els nostres llibres. Alguns llibres del nostre catàleg es troben en lliure descàrrega

Evidentment, la cultura lliure no vol dir gratuïta, el preu del llibre inclou drets d'autor, de correcció, traducció editorial, impremta...

Si estàs a favor que la cultura segueixi sent lliure, pots **col·laborar fent una aportació a la nostra editorial**, així ajudes a la cultura o, pots fer-ho realitzant un ingrés al següent compte corrent:

ES52 3025 0011 7614 0012 4093
Concepte COL·LABORACIÓ AMB DESCONTROL

Moltes gràcies pel suport!

Aprenguem de la revolució de Rojava!

Baran Pedraforca

Text original aparegut a:
Barcelona Indymedia

Autor:
Baran Pedraforca

Gener – maig del 2017

ISBN:
Depòsit Legal:

Editat, disenyat, imprés i maquetat solidariament per:
Descontrol Editorial - descontrol.cat

Los beneficios de esta obra se destinan a proyectos solidarios con la lucha del pueblo kurdo

LICENCIA CREATIVE COMMONS

Reconocimiento-no comercial-compartir bajo la misma licencia 3.0

Sois libres de copiar, distribuir y comunicar públicamente la obra.

Reconocimiento: Debe reconocer los créditos de la obra de la manera especificada por el autor o el licenciador (pero no de una manera que sugiera que tiene su apoyo o apoyan el uso que hace de la obra).

No Comercial: No podeis utilizar esta obra para finalidades comerciales.

Compartir igual: Si altera o transforma esta obra, o generan una obra derivada, sólo puede distribuir la obra generada bajo una licencia idéntica a ésta.

Aprenguem de la revolució de Rojava!

Baran Pedraforca

Gener – maig del 2017

EDITORIAL
DESCONTRÒL

AZADÎ
PLATAFORMA DE SOLIDARITAT AMB EL POBLE KURD

A la memòria de Şehîd Tazîko

Pròleg

Com és que a Europa, i a Catalunya en particular, on tenim la inspiració i herència de l'anarquisme d'inicis de segle XX, no estem sabent crear una força que pari la degradació de la societat i la vida en això que podríem anomenar sistema capitalista, construint com a resposta un model democràtic i comunitari? Com és que al Kurdistan sembla que s'està aconseguint fer passos molt més ferms en aquest sentit? Com n'aprenem? Com ens podem posar les piles?

Com a persones que creuen que la vida és quelcom diferent del que el sistema actual imposa i que intenten construir respostes des del nostre territori, amb companys de l'incipient moviment que portem als nostres cors dúiem temps fent-nos aquestes preguntes. Sentíem una barreja de responsabilitat i atracció per buscar-ne respostes, per començar a teixir un vincle, una relació dialèctica reflexió-acció, amb el moviment del Confederalisme Democràtic. La voluntat d'aprofundir en el seu coneixement, d'aprendre'n, de fer autocrítica i de traçar línies i propostes de cara a traslladar els aprenentatges a la pràctica ens va portar a aprendre la llengua kurda i viatjar a Rojava. Només van ser tres mesos d'estada allí, temps insuficient per tenir una comprensió total del que hi passa, però suficient per generar

reflexions que crec que ens poden ser útils a totes aquelles persones que volem defensar i construir aquesta vida en la que creiem. Aquest text és un intent de traslladar-vos-les, per contribuir al debat sobre com impulsem el procés revolucionari a Catalunya (i a Europa, i al món…).

Cal aclarir també que aquí no es busca una suposada «imparcialitat». Ben al contrari, al fons hi ha la convicció de que fer vincle amb les persones, conèixer les passions que les mouen i entrelligar-s'hi, és quelcom necessari -si bé sovint menyspreat- per conèixer les realitats socials. Precisament, crec que aquest ha estat un dels problemes de la mirada que des d'Occident – fins i tot des de sectors «llibertaris» o «revolucionaris» – s'ha posat sobre Rojava i el PKK: una mirada des de dalt, des d'una suposada superioritat occidental per jutjar «imparcialment» el que està passant arreu del món, sense involucrar-s'hi, des de la tribuna, sense veure que connecta amb els nostres propis problemes i mancances.

Per poder entendre i aprofitar la saviesa del que a Rojava s'està construint crec que cal fer un canvi en la forma de mirar-la:

- Desfer-nos en la mesura del possible de la concepció del món occidental-cèntrica, que portem molt endins de tant que ens han repetit una versió esbiaixada de la història, que ens situa a nosaltres al capdavant de la civilització en el seu suposat «Progrés». Això, a banda de ser progressivament refutat en l'actualitat amb el col·lapse dels Estats de «Benestar» i del model capitalista, obstaculitza enormement el fet que puguem entendre altres contextos complexes

com el d'Orient Mitjà, i aprendre de veus com les kurdes, que ofereixen vies de sortida al parany civilitzacional on estem ficats. És cert que els horrors del «Socialisme Real» de la URSS ens empenyen a ser prudents a l'hora de valorar experiències revolucionàries llunyanes, però instal·lar-nos en una desconfiança per defecte és tant o més perjudicial.

- Deixar d'atorgar la clau per interpretar el que passa a la nostra societat a una casta d'experts – sovint en el que són realment experts és en aparentar que en saben molt d'un tema – o intel·lectuals, que elaboren ràpides i brillants interpretacions sobre multitud de fenòmens molt complexos sense entrellaçar la seva vida amb la problemàtica en qüestió. El paradigma del coneixement que separa l'estudiós de l'estudiat, és a dir subjecte (pensant) i objecte, és la base de la cultura de dominació de la que volem sortir. I aquesta ha estat molts cops la mirada de qui ha escrit anàlisis sobre el que passa a Rojava. Si no trenquem amb aquesta lògica, si no revivim l'esperança revolucionària, l'intentem posar en pràctica i ens obrim a fer autocrítica sobre els nostres intents, no entendrem el que passa a Rojava (ni a cap altre lloc similar), és com si fos d'un altre planeta per a nosaltres. Ens havien dit sovint: «Els occidentals que veniu aquí sempre us centreu en les qüestions tècniques de la societat de Rojava» (com si es tractés d'una formula màgica, quan allò important és la filosofia i la veritat compartida que hi ha darrera!).

- Per últim, responsabilitzar-nos de la situació de degeneració social i col·lapse que estem vivint a Occident, i prendre part activament en l'obertura de camins de sortida. Si ho fem des d'aquesta perspectiva, des dels nostres intents per buscar en aquest sentit, la realitat de Rojava apareix com una oportunitat única i al mateix temps ens interpel·la a fer autocrítica, aprendre'n i fer canvis potenciadors en la nostra forma de lluitar.

Organitzar-se per l'impossible

Kobane...

Durant el setge de l'Estat Islàmic, la majoria de gent de Kobane coincidia en que si els totalitaristes islamistes conquerien el turó de Mîştenûr, des d'on es domina tota la ciutat i es pot bombardejar la major part d'aquesta, no hi havia res a fer. «Era impossible».

Doncs bé, a principis d'octubre de 2014 l'EI no només es va fer amb el control del turó, sinó que va arribar a controlar dos terços de la ciutat. No obstant això, en els moments més crítics un grup d'unes 50-80 persones van decidir que es quedaven a defensar la ciutat i el procés revolucionari que allí s'hi duia a terme, encara que tenien clar que moririen. Després d'aquesta decisió diverses forces (sobretot persones provinents de Bakur) es van sumar a la resistència de maneres diverses, i carrer a carrer, amb l'entrega heroica de centenars de persones, van poder anar reconquerint la ciutat. «No patíeu per la mort?», li preguntaren a un dels super-

vivents, i respongué «allí a Kobane hi havia tanta vida que era impossible témer la mort».

Novament, després de la victòria militar, algunes ONGs s'estranyaven de que la població local tingués la intenció de reconstruir ells mateixos el mar de ruïnes en què s'havia convertit la ciutat. Deien que amb els pocs mitjans que tenien trigarien dècades. Algunes d'aquestes ONGs van començar els tràmits per aconseguir ajudes per fer les tasques de neteja de runes amb els mitjans que s'utilitzen a Europa, però quan van tornar es van quedar estorats: amb 3 mesos la població de Kobane havia buidat de runes la major part de la ciutat, reconstruït algunes parts dels habitacles i ja estava mig instal·lada en elles. Un any després de que la població hi tornés vaig poder ser-hi i també vaig quedar impressionat de com la ciutat floria de vida: un 70% de la població havia tornat i estava posant en pràctica amb més força que a qualsevol altre lloc el model del Confederalisme Democràtic.

Tot plegat ens dóna un missatge: la revolució va més enllà d'allò que veiem com a possible, perquè és capaç de moure elements que en el moment de valorar si «és possible o no» no podem entendre, talment com si a una persona que cregués que la terra era plana li preguntessin si era possible marxar aigües endins de l'atlàntic i al cap d'un temps aparèixer a Àsia. Això també connecta amb l'expressió «voler l'impossible», que s'ha utilitzat nombroses vegades.

Així doncs, un primer pas d'alliberació és dir-se «no vull aquesta vida que se m'imposa, vull que les persones puguem viure una vida que ens ompli, tant bonica com podria ser. Ara mateix sembla im-

possible que es pugui construir un món en aquest sentit, però és el que vull (sento) i m'hi entregaré fins a les últimes conseqüències».

A Catalunya, fins i tot en els moviments socials, hi ha molta gent que qualifica de «*pretensiós*» afirmar que «volem contribuir a la revolució», i ja no parlem de considerar-se «revolucionari». Entenc que en gran part es deu a que, en moments com el 15M i per part d'algunes organitzacions i col·lectius, s'ha banalitzat la paraula «revolució». Al mateix temps, però, crec que qualificar-ho de «*pretensiós*» és un plantejament erroni, que ens talla les ales. Com hem vist, dedicar-se a la revolució és una aposta vital que va més enllà del judici del que és possible o el que no, i per tant considerant-nos revolucionaris no estem *pretenent* que puguem fer la revolució, sinó simplement que hi volem dedicar la vida. Per a les persones, en el fons, les nostres creences són tan importants com la «realitat» mateixa, i el fet de creure en que es poden canviar les coses i desenvolupar una societat on l'amor i la comunitat siguin motors principals és quelcom que ens dóna força, quelcom del qual fer-ne bandera i contagiar-nos els uns als altres!

És tota aquesta lògica la que va permetre fa 40 anys la creació del PKK. El que en el moment semblava la reunió de quatre sonats somiadors ha estat, amb el temps, un moment crucial per a moltes persones de l'Orient Mitjà i d'arreu. Òbviament, aquest moment crucial ha anat seguit de molts altres moments també molt importants, cometent errors (alguns d'ells molt obscurs com es sap, particularment en els primers 20 anys), rectificant, persistint en la lluita... però el cert és que

sense aquell primer moment els altres no haguessin esdevingut.

Perquè sí, sense la organització del PKK res seria com és ara al Kurdistan, i això és quelcom clarís-sim, innegable, per desenes de milions de persones que viuen a la zona. El PKK, aquella organització que va començar amb un grupet de persones molt decidides, amb aquests 40 anys s'ha convertit en la vèrtebra d'un moviment que posa en sinergia mi-lions de persones per defensar-se de l'agressió que suposa el sistema estatal-capitalista-patriarcal, i donar passos cap a una societat on la vida es cons-trueixi des dels vincles d'amor comunitaris.

«*Hevaltî*»[1] i «*rexnê*» com a bases

El problema de la modernitat capitalista (i de tota la «Civilització Estatal») segons com s'entén des del moviment del Confederalisme Democràtic es podria resumir com que l'individu és separat de la societat per posar-lo al servei de les dinàmiques de dominació. Sembla ser, com a puntualització, que la seva noció de «societat» (*civak*) va molt lligada a la idea de comunitat, i es troba integrada dins de la terra on es viu i el seu entorn natural. En comptes de construir i entendre la seva vida com a part d'aquesta societat-comunitat, l'individu de la modernitat capitalista queda engabiat dins el seu ego, fet que el fa esclau de l'Estat.

La concepció de «llibertat individual» es considera part del problema: la llibertat és buida si la persona no la viu i la construeix des de la societat-comunitat, des dels vincles d'amor amb altres persones, i ha sigut l'Estat qui ha promogut una concepció fraudulenta de llibertat per erigir-se com

1. Durant tot el text hi haurà bastants termes en kurd. Pot resultar una mica feixuc en alguns moments, però considero que val la pena perquè entendre els significats dels termes clau amb els seus matisos ens pot permetre també entendre força millor el moviment kurd, així com la cosmovisió de la qual prové.

a únic garant d'aquesta i alhora desintegrar les relacions comunitàries. En particular a Occident, les persones hem estat educades en aquests valors individualistes, i els portem fins al moll de l'os. Seria molt necessària doncs una reflexió profunda del tema per desfer-nos de les nombroses i profundes implicacions d'aquesta «llibertat individual», sense caure a l'altre extrem de negar l'individu ni l'autonomia individual, com a idea inseparable de l'autonomia col·lectiva.

Amb tot això, la situació de cara a buscar sortida al pou civilitzacional on estem és clara: la nostra acció transformadora passa per refer els vincles entre individu i societat. «La societat és dins teu», diu una típica cita d'Öcalan. A mesura que enfortim l'entorn comunitari ens podem fer persones més comunitàries, i viceversa. No cal dir que aquesta feina és d'una envergadura molt gran, i és per això que cal començar per un **col·lectiu organitzat** petit que pugui anar fent de pont entre els **individus** que l' integren i la **societat**, i a mesura que va aconseguint això pugui també anar creixent.

En aquest sentit, els membres del PKK expliquen com les dues idees més bàsiques de la seva organització són:

- La «*hevaltî*», que engloba les paraules «amistat», «camaraderia» i «companyonia».

- La «*rexnê*», que seria la crítica i l'autocrítica («*rexnê dayîn*»).

El significat d'aquestes dues paraules és molt profund pel PKK i només es podria entendre totalment fent-se membre de l'organització, però

intentaré fer-ne una aproximació. Tot parteix en l'inici d'un compromís col·lectiu a avançar conjuntament en aquest procés de canvi individual-social; a conèixer-se a un mateix, a conèixer-nos; a deconstruir-nos com a individus capitalistes i reconstruir-nos com a revolucionaris, és a dir com a persones que desenvolupen una nova manera de viure i treballen per tal que més gent també la pugui desenvolupar. La «*hevaltî*» i la «*rexnê*» són dos factors indeslligables, ja que la crítica té significat i poder a mesura que es vincula a un compromís comú, i l'amistat es fa veritable a mesura que ens allibera i transforma a través dels miralls que ens donen els amics o amigues. Aquests dos factors són els que permeten que el projecte comú es vagi materialitzant en realitat comuna i alhora aquesta el modifiqui i l'enforteixi.

D'una banda, a mesura que els objectius i el compromís que impliquen són clars, les persones que decideixen sumar-se a l'organització tenen més clar què implica aquesta decisió. Per exemple, s'estableix col·lectivament la forma de ser (valors, actituds) cap a la que es vol tendir, i la crítica que es rep dels companys es recolza en aquests valors decidits col·lectivament.

De l'altra, a mesura que es va avançant en materialitzar els propòsits comuns, equivocant-se i rectificant repetides vegades, es va enfortint la confiança grupal fins al punt de poder treballar sota la premissa «totes les decisions són encertades d'entrada; si no són encertades, seran criticades i rectificades», que és el que permet, portat a gran escala, que el PKK i totes les organitzacions que formen part del mateix moviment puguin estar

treballant en tantíssims fronts i territoris paral·lelament, tot mantenint la cohesió i la coordinació.

Cal anotar, però, que perquè això sigui possible cal una **responsabilització col·lectiva** profunda en el desenvolupament de l'organització. Cal superar la idea individualista de «això no m'agrada, me'n vaig» (que les companyes kurdes critiquen molt de l'activisme occidental) per la de «això no m'agrada, és la meva responsabilitat canviar-ho, i per tant ho criticaré davant els meus companys i treballaré per obrir possibilitats de corregir-ho». De nou, això ens convida a la reflexió: quants cops han aparegut i apareixen veus dins nostre que ens parlen en aquests termes? Des de quines concepcions de llibertat i de responsabilitat revolucionària els hi donem via lliure?

Altres conceptes relacionats amb això són l'**esforç** i l'**auto-disciplina**[2]. En paraules d'una militant del PKK, la tasca revolucionària ha de «connectar l'esforç amb la vida, de manera que sigui quelcom que la gent fem amb alegria». I això no és quelcom que sorgeixi espontàniament -en particular a persones que com nosaltres han crescut envoltats de valors individualistes i hedonistes- sinó que cal entrenar-ho, i per entrenar-ho cal auto-disciplina. Em refereixo aquí en primer lloc a l'auto-disciplina personal, com a capacitat de perseverar en unes pautes de treball que vencin les tendències pròpies a l'acomodament, així com al conjunt de pràctiques que es poden establir col·lectivament per afavo-

2. No només des del marxisme s'ha parlat de la disciplina revolucionària. També des d'experiències llibertàries com el moviment makhnovista s'ha plantejat la qüestió: http://www.nestormakhno.info/spanish/sobdis.htm

rir aquest treball. Novament això topa amb el que dèiem més amunt, de l'individualisme i la «llibertat individual».

Tornant al nostre territori, un dels problemes més greus que sovint estem patint les persones que ens plantegem lluitar per la revolució és que la nostra acció no acaba sent sostenible, i ens «cremem» de formes molt diverses... hi ha qui es deprimeix i s'aparta de la lluita, però hi ha també qui renuncia a la radicalitat, qui s'acomoda en els seus «ghettos», qui es torna progressivament autoritari o amargat....

Contràriament al que sembla, l'auto-disciplina és quelcom que ens pot ajudar a no cremar-nos perquè, alhora que ens permet ser efectius i per tant tenir petites victòries, també ens permet establir unes pràctiques quotidianes que ens donen estabilitat, tant de cara a no «flipar-nos» en els moments d'èxits o il·lusió com per no ensorrar-nos en els moments de decepció o fracàs. Un altre factor que ens dóna estabilitat és l'espiritualitat: creure profundament en quelcom que va més enllà de nosaltres ens acompanya i ens dóna força per no defallir.

Prengui la forma que prengui en cada persona, tota espiritualitat requereix ser alimentada quotidianament, mitjançant rituals individuals i col·lectius, i per això també serveix l'auto-disciplina. Així es fa també en el PKK, en particular a les muntanyes, on la quotidianitat està farcida de rituals i moments que alimenten aquesta espiritualitat: recordatori dels companys caiguts, reflexions col·lectives sobre el procés revolucionari, petita valoració col·lectiva de com ha transcorregut el dia (Tek-Mil), la pròpia

vida a les muntanyes i l'adoració de la natura inspirada en l'espiritualitat Aleví[3], etc..

Havent parlat ja de la capa més bàsica, podem passar a com s'ha anat traduint això a la pràctica en el desenvolupament del PKK i el moviment que catalitza. He trobat que una manera d'ordenar les reflexions era des de les categories societat, organització (com a pont per superar la bretxa entre individu i societat) i individu, però alhora veurem que té els seus problemes perquè la realitat és complexa; els diferents nivells es relacionen intensament i en realitat en són un de sol.

3. L'alevisme és un sistema de creences que hi ha qui defensa que és una branca de l'islam i hi ha qui diu que no. Destaca per l'adoració a la natura (els seus llocs sagrats són paratges com coves, fonts…) i la igualtat entre homes i dones. Es practica sobretot a Dersim (Bakur), zona de la qual provenen algunes líders destacades de l'organització, com Sakine Cansiz.

La nostra societat i la nostra història

Un encert del PKK des del principi, al meu entendre, és donar importància al fet de partir d'un anàlisi de com el sistema afecta la psicologia de les persones, la societat i la vida en general, així com una narrativa històrica de com s'hi ha arribat. Encara que sigui imperfecte, establir una narrativa comú i un anàlisi de la problemàtica a la qual volem fer front ajuda a avançar en una direcció concreta, i després ja depèn de la capacitat que s'hagi desenvolupat de fer autocrítica que es podran veure els encerts i els errors, i es podrà rectificar.

En el cas del PKK, en la seva fundació, en plena guerra freda, es parteix de les tesis marxistes-leninistes i maoistes, com tantes altres organitzacions guerrilleres en aquella època, animades per l'esperit de Che Guevara i companyia, i el d'altres lluites d'aquells moments. Aquest fet es pot considerar un error inicial d'agafar el que en aquell moment semblava més exitós sense fer-ne un anàlisis prou profund, fet que els va portar a nombroses atrocitats (alta jerarquització, purgues internes, pressió sobre la població de les zones kurdes, etc) i problemes, però el cas és que l'organització es va començar a

desenvolupar fent ús d'aquest paradigma. Tanmateix, la importància donada a la crítica i autocrítica des del principi, així com l'acció clarividents del moviment de dones (que es tractarà més endavant) i dels dos principals líders (Sakine Cansiz i Öcalan), van permetre superar aquestes contradiccions. Quan la pràctica va mostrar que la narrativa marxista-leninista els estava conduint a un carreró sense sortida, la organització es va obrir a actualitzar l'anàlisi i la cosmovisió de partida amb el coneixement pràctic que havien anat obtenint, i ho va poder realitzar abans d'arribar a l'estancament.

En aquest procés, el PKK s'adona que per dur a terme la revolució els cal d'entrada una revolució en la forma d'analitzar la societat. Cal trencar amb el positivisme científic que impregna les ciències socials (i per tant també amb el marxisme, que comet aquest greu error de base) i establir una nova ciència, que no caigui en la diferenciació entre subjecte (el que estudia) i objecte (la societat, en aquest cas); que no pretengui ser imparcial davant la dominació, sinó que prengui part a favor dels pobles. A diferència de la ciència fomentada i tutelada pels Estats, la forma de coneixement que edifica aquest nou paradigma és produïda pels propis pobles. És en essència un acte en què la societat-comunitat busca conèixer-se a sí mateixa: la seva història, les seves cultures, les seves llengües i les cosmovisions que amaguen, les seves mitologies... No sorprèn doncs que la frase més repetida a les acadèmies de Rojava sigui «coneix-te a tu mateix!» de Sòcrates.

Aquesta nova perspectiva de coneixement (o Règim de la Veritat, com diuen ells) suposa distanciar-se del marxisme (que parteix de la base errònia

del positivisme) i permet, conjugant la pràctica revolucionària del PKK amb l'estudi de la història i cultura, així com les síntesis teòriques d'alguns líders com Öcalan, una **narrativa** més oberta i radical al mateix temps, que es podria resumir en els següents punts:

- Fa 5.000 anys les societats humanes vivien en el que anomenen «*civaka xwezayî*» (5000 anys que representen menys de l'1% del temps total que fa que habitem la terra). Ho poso en kurd perquè la traducció d'aquest terme no és exacta i cal explicar-la: «*civak*» és societat, i «*xwezayî*» es tradueix per «natural», però al mateix temps ve de «*xwe*» (un mateix) i «*zayîn*» (parir), és a dir que es pot parir a sí mateix[4], que es reprodueix i no s'estanca... com veiem, si traduïm directament per «societat natural» ens perdem un matís important, i sembla que estiguin recorrent a l'essencialisme. En canvi, el que es tracta és de ressaltar que la vida en aquestes societats no degenerava per dinàmiques de dominació entre persones i tribus, no hi havia guerres, i les comunitats humanes eren la base d'una vida integrada en la natura i on les dones complien un paper tant o més important que els homes, pel fet de ser les que pareixen i, per tant, permetre la continuïtat de la societat.

- Apareix, a Mesopotàmia (i posteriorment a altres indrets), una nova manera d'entendre la vida: l'Estat, el patriarcat i la mentalitat domi-

4. Potser la traducció més correcta seria quelcom semblant a "societat autònoma".

nadora. Alguns homes van poder separar-se suficientment de les seves comunitats com per deslligar el benefici personal del benefici comunitari, trair la seva societat i aconseguir força per dominar-la. Partint d'aquest fet, la Civilització Estatal (o estatal-patriarcal-capitalista, per ser més precís) s'ha comportat com un càncer de la societat. S'han enfrontat persones i pobles els uns contra els altres, els vincles comunitaris s'han anat degradant, s'han fet guerres per dominar i estendre el model per tot el món, les persones s'han anat separant les unes de les altres i de la natura, la dona ha quedat relegada a un paper secundari en la Història... fins arribar a l'extrem actual, el mode de vida capitalista, en que «vivim» d'esquenes al passat i a la vida, en un «ara» immediat (en el qual tampoc som presents), incapaços d'organitzar la societat-comunitat.

- Però els valors i cosmovisió de la «*civaka xwezayî*» no s'esborren així com així, doncs connecten amb la natura social de la humanitat i han estat consolidats durant molts anys. Les cultures d'arreu del món han restat impregnades d'aquests valors, malgrat la Civilització Estatal hagi anat desenvolupant mètodes per soscavar-les.

- A més, front a aquest càncer social les comunitats no s'han quedat de braços creuats, sinó que han buscat defensar-se. És així com s'en-

tén la «Civilització Democràtica»[5] (o democràtica-comunitària), com les respostes de les comunitats, els valors de les quals perviuen de moltes maneres en les persones i no podran ser esborrades, front al desenvolupament de la Civilització Estatal, buscant construir una forma de vida en la línia de la «*civaka xwezayî*», on a més a més les comunitats mantinguin a ratlla el càncer de la dominació. Podem entendre la història de la humanitat des de llavors com la lluita entre les dues civilitzacions per

5. Tant la paraula catalana "civilització" com la kurda "şaristanî" provenen de les respectives paraules de "ciutat". Això em planteja certs problemes a l'hora de parlar de defensar i construir la "Civilització Democràtica". Per començar, s'hauria de revisar el quen entenem per ciutats. En tot cas, està clar que no es fa referència aquí a les metròpolis actuals, que no tindrien sentit en tal civilització, sinó en assentaments d'una mida molt menor i integrats al territori. Tinc cert recel a parlar del model de vida que vull defensar i construir com quelcom relacionat amb la paraula "ciutat", però alhora m'agrada el terme "civilització" perquè crec que avarca tots els camps de la vida i la forma d'organitzar-los, i per tant posa sobre la taula la gran profunditat del canvi revolucionari. També sóc conscient de que no és el mateix utilitzar la paraula "democràcia" en el context de l'Orient Mitjà que aquí, on pesen bastant més les contradiccions de l'origen atenenc (esclavisme, patriarcat fort…) i de la seva utilització fraudulenta per part dels Estats. Per tot això, al llarg del text utilitzaré "Civilització Democràtica", entre cometes. Si bé crec que és necessari trobar expressions que sintetitzin el model de vida que volem construir (allò que fa possible "un món on càpiguen tots els mons"), crec que ara mateix, en el punt en el que estem, decantar-me aquí per una opció comportaria tancar més portes de les que obriria. Així doncs, simplement dir que tenim la feina d'anar-ho definint en els propers anys

l'hegemonia. Si be és obvi que en general ha guanyat l'estatal, la «Civilització Democràtica» s'ha anat desenvolupant a l'ombra i ha anat demostrant que era viva a través de multitud de revoltes populars. El PKK vol ser un agent transformador a favor d'aquesta «Civilització Democràtica», buscant començar pel Kurdistan i que la revolta es vagi estenent per tots els pobles i persones. El model del Confederalisme Democràtic (que a partir d'ara abreviaré com «CD») és la seva proposta per concretar aquest treball.

Gràcies a aquesta perspectiva, el PKK s'ha reconciliat amb la **cultura i tradició kurda**[6] (abans atacada des de tesis marxistes-leninistes), sabent veure el que hi perviu de la «*civaka xwezayî*», que és bastant. Per les característiques muntanyoses del seu país i per la petjada que hi han deixat algunes grans personalitats com Zaratustra, la cultura kurda ha pogut mantenir una cosmovisió i uns valors altament comunitaristes, alhora que ha anat integrant molt endins una component important de resistència a la Civilització Estatal. A destacar:

- La família kurda, que sol ser força extensa, és un reducte d'esperit comunitari, un nucli

6. Cal aclarir que per cultura i tradició kurda no entenem res monolític ni aïllat, sinó un conjunt de coneixements i visions que venen dels avantpassats que habiten les muntanyes Taurus i Zagros, que varia molt segons el lloc (fins al punt que hi ha quatre dialectes diferents de la llengua, que quasi no s'entenen entre ells) i que ha sigut influït per moltes cultures de l'entorn, però que manté uns elements diferencials que fan sentir kurds a uns 40 milions de persones.

de confiança i d'esperit crític front a l'avenç dels estats, capaç de pensar per ell mateix i de reproduir-se. L'ajuda mútua entre membres d'una mateixa família es considera molt important.

- Les relacions de veïnatge, particularment als pobles, estan també molt basades en el suport mutu, fins al punt que moltes de les necessitats són cobertes de forma força espontània a través del regal o ajuda dels veïns.

- La hospitalitat també és molt forta. Tota casa sol tenir un bon munt de matalassos i mantes de més per tal de que les nombroses visites que tenen es puguin quedar a dormir, per exemple. Un fet que posa això de manifest a nivell poblacional és que a Kobane no hi havia hagut mai cap hotel fins fa un any quan, atrets per la reconstrucció de la ciutat, nombrosos periodistes d'arreu han visitat la ciutat.

- Com a conseqüència de les múltiples massacres que ha patit per part de diferents estats, hi ha molta consciència de com de pervers pot ser l'Estat. Per posar-ne un exemple, quan la policia turca intenta entrar a algun barri de Bakur els nens corren cridant «l'Estat, l'Estat!».

- El rol de la dona, en particular dins de la llar, és de força autoritat en el bon sentit de la paraula. Malgrat l'avenç del patriarcat a l'Orient Mitjà, els signes de la veneració de la dona i de la fertilitat que encarna són presents arreu de la cultura kurda. Per exemple, s'utilitza la ma-

teixa paraula (amb diferent accentuació, «*jin*» i «*jîn*») per «dona» que per «vida».

- La relació amb la natura ocupa també un espai important dins la cosmovisió. En particular, les zones on es practica l'Alevisme són les que més han mantingut una concepció de societat necessàriament integrada a la natura, i s'hi entén la religió com una forma de recordar aquesta unió. Per aquesta raó els seus llocs de culte solen ser fonts d'aigua, coves o altres elements naturals. A banda, la consideració de les muntanyes com a quelcom sagrat i protector està estesa per tot el Kurdistan.

A l'hora d'aprendre de les idees que he exposat en aquest capítol de cara al **context català**, crec que no es tracta de traslladar intacta la narrativa del PKK, sinó de **construir una narrativa pròpia**, indagant més a fons en la història dels pobles des de la seva perspectiva i rebutjant la història dels vencedors, que en general és la que ens arriba. *Com han estat colonitzades les cultures que han habitat a la nostra terra? Com han estat destruïdes les pràctiques comunitàries dels nostres avantpassats?* En aquest sentit hi ha fils força accessibles per estirar, com per exemple les pràctiques de «consell obert» a molts pobles i viles, el torna-llom... la propietat comunal, que encara avui existeix a alguns llocs com Gisclareny...

El poc que s'ha esbrinat fins ara, tanmateix, crec que és suficient per confirmar amb un exemple més la concepció de xoc entre dues maneres d'entendre la vida, que podem anomenar «Civilització Estatal» i «Civilització Democràtica», com fan allí, o d'altres

maneres: Dominació i Suport Mutu, Autonomia i Heteronomia, Estat i Comunitat.... El que crec que és important aquí és que si totes aquelles persones i organitzacions que des d'una banda o una altra lluitem contra l'opressió en les seves distintes formes entenguéssim el que fem com quelcom vinculat a un posicionament a favor del Suport Mutu i la Comunitat davant d'aquest xoc, això faria possible una confluència real i radical de les nostres energies. Superar tots els nostres «ismes» i etiquetes, ferne síntesi a través d'un projecte integral com han fet els kurds amb el CD... Somio massa? Sí i no. D'alguna manera aquest procés ja s'està fent a poc a poc, però considero que certes nocions del CD ens poden ajudar molt a avançar-hi.

Finalment, una noció que també caldria desenvolupar és la de **guerra**. La Civilització Estatal és essencialment guerra contra la societat, que no només es manifesta a través de les armes (els kurds parlen també de la influència generacional, la propaganda, l'economia, la cultura de masses i la pressió psicològica-social com a mecanismes de guerra), encara que en última instància els cossos repressius siguin els que mantenen el poder. A cada segon, sota l'hegemonia de la Civilització Estatal, les persones, les comunitats i les societats estem sent agredides de múltiples maneres, front a les quals o ens defensem o acabarem perdent la vida, perdent la llibertat. Si som conscients d'això, viurem més la importància de comprometre'ns en l'autodefensa[7] –

7. El moviment de CD parla d'autodefensa en un sentit molt ampli, que integra totes les vessants de la vida agredides per la Civilització Estatal (és a dir totes), i no només la militar. Així, els recursos d'autogestió col·lectiva,

de nosaltres mateixes i per tant de la nostra societat –, estarem més a l'aguait front a les trampes i cants de sirena d'aquesta civilització, així com serem més comprensius front als errors que companys cometen en el camí.

---

les xarxes de suport mutu o les organitzacions locals de dones serien exemples de pràctiques amb una forta component d'autodefensa popular.

Organització

El PKK com a catalitzador del moviment revolucionari a Kurdistan

Tant sota el primer paradigma com sota el segon, el PKK ha buscat sempre ser un agent catalitzador del procés revolucionari que comença pel Kurdistan, com ja s'ha dit. En aquest capítol intentaré explicar els elements clau que li han permès ser això a la pràctica, tal i com ho vam percebre i entendre en la nostra estada.

Un primer element clau en aquest èxit va ser atendre adequadament la necessitat de tenir una certa capacitat d'**autodefensa**, i en particular de la necessitat d'establir algunes bases, alguns territoris o espais alliberats on poder construir sense la presència i control de l'enemic. En aquest sentit, la realitat de l'organització confirma la idea de Frantz Fanon de que el succés de tot moviment revolucionari depèn de que pugui alliberar territoris.

El PKK al llarg de la seva història ha tingut bases a diversos llocs, algunes temporalment estables i d'altres molt condicionades per la clandestinitat, però finalment on ha aconseguit materialitzar d'una forma estable (no sense esforç i sang) un territori alliberat ha estat a les muntanyes d'Iraq, a la zona de **Qandil**. Actualment aquest lloc, al que la gent vinculada al moviment es refereix simple-

ment com «les muntanyes», és el «santuari»[8] de la organització i del moviment que catalitza. En ell es posa en pràctica de la forma més radical la vida segons els valors de la «*civaka xwezayî*», és a dir que la utopia que els uneix s'assaja i es transforma en realitat. Qandil és doncs com un far, que dóna esperança alhora que assenyala un camí proposat als pobles del món, construït amb la sang i suor de fills d'aquests pobles, en particular dels kurds. A més, en relació a aquest epicentre cada persona pot decidir quina és la seva forma i el seu grau d'implicar-se al moviment:

Aquelles persones que es plantegen implicar-s'hi més a fons i unir-se a l'organització com a quadres, es dirigeixen a les bases de Qandil. Allí els esperen un mínim de 3 mesos de formació fins a poder unir-se al PKK. Durant aquest temps s'entrelliguen la vida comuna amb companys vinguts d'arreu, l'autodefensa armada de l'espai, les dures condicions climatològiques, l'estricta disciplina col·lectiva i individual que requereix la vida guerrillera, els coneixements d'història, filosofia, sociologia, autodefensa, ciència i demés que l'organització ha anat integrant durant la seva història en la seva particular visió del món... un tot que ajunta teoria i practica, realitat tangible i utopia, individu i col·lectiu, deconstrucció d'aquelles parts de l'indi-

8. Santuari vol dir, en essència, lloc amb poders sanadors. Entenent la Civilització Estatal com a malaltia social, com he explicat més amunt, Qandil és un santuari en tant que permet a les persones alliberar-se de gran part de les influències malaltisses de la Civilització Estatal per tal de poder-hi fer front posteriorment des d'una suficient fortalesa interior.

vidu que el limiten i «obertura a estar tota la vida aprenent», simplicitat i complexitat ...

Així és com les persones arriben a poder plantejar-se la decisió de ser quadre del PKK sabent exactament què vol dir això, quin compromís i forma de vida significa. I hi ha molta gent que decideix, o li fan veure els companys, que no està preparada. «No tothom pot ser quadre», diuen, doncs hi ha molta gent que prefereix prendre una forma menys exigent i menys responsabilitzada d'aportar al moviment, i això no es veu com una humiliació sinó com quelcom natural i benvingut. Igual de natural es veu, en conseqüència, que hi hagi diferents capes de compromís i per tant d'autoritat positiva dins el moviment. La gent no s'escolta igual una persona qualsevol que un quadre del PKK, per exemple, doncs darrera del quadre hi ha tot aquest treball i compromís assenyalat.

Un aspecte curiós i il·lustratiu de la importància i poder de la forma de vida a les muntanyes és la interacció de l'organització amb els nombrosos agents secrets (principalment turcs) que s'hi han intentat infiltrar. Segons ens han explicat, la majoria dels que ho han intentat no ho han aconseguit, ja que les condicions durant les formacions són tan dures que en general només les persones que s'ho creuen profundament són capaces de suportar-ho. D'altra banda, comenten que dels que aconsegueixen entrar la majoria acaben fent-se pro-PKK, convençuts per la realitat que ha construït aquella gent que abans consideraven enemics.

Assenyalo de passada un principi essencial i transversal crec jo en la forma d'actuar actual del PKK, que ha estat una de les incorporacions bàsiques

a la ideologia amb el canvi de paradigma: **la «Civilització Democràtica» no es pot imposar**, seria el més gran dels contrasentits; s'ha de començar a construir i defensar com una realitat i deixar que les persones, a mesura que la van coneixent en tota la seva profunditat, puguin sentir-se atrets i inspirats per la bellesa del que és capaç de crear, i s'hi aproximin afrontant de tot cor els reptes personals que això comporta. La realitat compartida que en resulta és el cor de la Revolució. Una quadre, citant a Apo, ho deia així:

> *«no és que nosaltres [el PKK] sols vulguem crear una nova societat, es tracta de reunir-se i* ***ajudar aquella llavor d'ajuda mútua que hi ha en cadascú****. És a dir, que la societat s'auto-crei, s'auto-qüestioni, s'auto-produeixi, s'autogestioni...»*

En consonància amb això, la «**formació**»[9] - paraula que a Occident sovint associem amb un rentat de cervell - allí s'entén en essència com un procés de «conèixer-se a un mateix». D'una banda això vol dir conèixer la pròpia història, la pròpia societat on s'ha crescut, entendre com es traslladen les seves característiques a la pròpia persona... i així entendre millor perquè a vegades actuem com actuem, fet que ens obre portes a poder ser com realment volem ser. De l'altra, es tracta d'assajar aquesta nova manera de ser i de viure, tant a nivell social-comunitari com personal (que són indeslligables). La formació s'entrellaça amb la vida social i personal, doncs no hi ha teoria sense pràctica i viceversa. Per això, en les formacions, la convivència entre les persones que hi participen ocupa un paper central, i

9. En kurd "perwerdê", que també vol dir "educació".

en general tota la reflexió que s'hi fa parteix de les realitats socials democràtiques (i les vivències de les persones en elles) que s'estan desenvolupant, alhora que busca nodrir-les. Mes endavant explicaré el cas concret de les acadèmies de Rojava, que ho il·lustren força.

Veiem doncs com la potent realitat construïda al santuari de Qandil permet un context especial on les persones que volen unir-se al PKK poden aprofundir molt en la seva personalitat per de-construir-se (alliberar-se d'egocentrismes, inseguretats, desconfiances...) i reconstruir-se segons aquells valors que estan en consonància amb la «Civilització Democràtica» i que alhora els fan més lliures. Gràcies a això, un primer punt fort bàsic del PKK com a organització és la profunda qualitat ètica i fortalesa interior dels seus membres, que permet una actitud exemplar i sana admirada allí on van.

A les terres catalanes actualment, evidentment no estem en condicions d'establir un Qandil, però igualment s'escau preguntar-se com podríem avançar en la construcció de «santuaris» o «espais alliberats» del moviment que volem crear. A l'ultim capítol d'aquest article, a mode d'obrir portes al treball i al debat, apuntaré algunes idees que en el viatge i post-viatge han sortit, de cara a això en particular, i a aprendre del moviment del CD en general.

El segon encert clau del PKK segons com jo ho he entès és la voluntat ferma de **conèixer a fons la societat i els problemes que la afecten**. Això en realitat - tot i que ho expliqui així perquè m'és més fàcil- és un factor indeslligable del primer factor, perquè com he dit cada persona porta a dins

la societat on ha nascut alhora que en forma part, i «conèixer-se a un mateix» és indeslligable de conèixer la pròpia societat.

Abans d'explicar com això s'ha dut a la pràctica fora de Qandil i les altres bases, vull retornar sobre el principi de no imposar la «Civilització Democràtica». Seguint aquest principi, la forma d'acostar-se a les persones diverses que configuren la societat ha de ser des de l'empatia i la proposta, evitant actituds que ens separin i/o que puguin fer que les persones enlloc d'obrir-se ens donin la raó per por, o es sentin jutjades negativament i es rebotin. Fins i tot amb aquelles persones que, per comoditat o resistència a renunciar a aparents privilegis, es mostrin en contra de la nostra proposta de societat cal tenir una actitud tolerant, que mai tanqui portes a una entesa en un futur, doncs la voluntat comuna entre totes les persones és essencial perquè puguin viure de forma democràtica i amb uns altres valors. Això òbviament no vol dir una actitud tova i absent de crítica, sinó deixar espai i temps per crear els elements per poder-se comunicar des de la fraternitat, i poder obrir a cada persona vies factibles de millora.

Com que totes les persones, incloses les més poderoses i dominadores, estan atrapades d'una manera o d'una altra en la malaltia social de la Civilització Estatal, cal en primer lloc posar molta energia en «entendre-les i acceptar-ne l'ètica». Entendre com s'entrellacen els problemes que ocasiona el sistema amb les seves vides, i com això condiciona la seva forma d'actuar. A mesura que això passa apareixen punts de trobada, a través dels diversos dolors que les persones sofreixen degut a

la malaltia social. D'aquesta manera s'evita caure en el que un vell quadre definia com «ser com aquelles organitzacions que queden lluny de la gent perquè no accepten la gent». Recordo que un altre quadre un dia em va preguntar de bones a primeres: «què tal el futbol a Catalunya?» Desconcertat, jo li vaig dir alguna cosa així com «no m'interessa, hi ha altres temes que em preocupen molt més». Somrient, ell va respondre «no és el futbol un fenomen de la vostra societat? No mou milions de persones? Com podeu pretendre canviar les coses allí si no us interessa el futbol (i entendre què és el que mou)?»

En consonància amb això, el PKK ha dut a terme des de fa anys (i en particular a partir del canvi de paradigma) una immensa tasca de connexió amb la societat en la seva diversitat. Un gran nombre de quadres de l'organització s'han dedicat a moure's per tots els racons del Kurdistan i més enllà, picant a les portes de les famílies, xerrant amb ells i establint-hi llaços. Vam tenir la sort de poder-ne xerrar detalladament amb un quadre del 1981 de Kobane, que ens va explicar la feina en aquesta ciutat:

A principis dels vuitanta un petit grup de quadres va començar a actuar molt secretament. Movent-se individualment, picaven les portes de les famílies i de tant en tant alguna d'elles s'obria, normalment oferint prendre un te, com diu la costum local. Començaven xerrant de com era la vida allí a Kobane, de quins problemes tenien... Les visites es repetien i poc a poc la família anava coneixent i entenent el quadre (la seva ètica i disciplina, perquè estava allí, la lluita que el PKK estava desenvolupant...) alhora que el quadre també anava entenent la família (com patien la Civilització Estatal, com es tacava la fa-

mília amb la dominació patriarcal, quines forces de suport mutu hi romanien internament...). S'establia un vincle entre ells. Sovint, algun dels fills o filles de la família, atrets per l'actitud i la vida de rebel·lió i llibertat dels quadres, decidien que elles també volien ser això i se'n anaven a les bases del PKK per unir-s'hi. D'altra banda, els quadres traslladaven els coneixements socials que així feien a diferents àmbits del PKK, fent-ne síntesis, que després s'incorporaven a la saviesa de l'organització. D'aquesta manera, la família cada cop formava més part del PKK, i el PKK estava més arrelat en les seves realitats locals, i les entenia millor.

Cal destacar, a més, com les famílies kurdes, com a nucli on la «*civaka xwezayî*» pervivia amb força, amb el pas del temps s'anaren configurant com a grups d'afinitat clandestins repartits pel territori i intensament lligats amb el PKK. Això a Rojava seria clau després, per aprofitar l'oportunitat revolucionària l'any 2011, com veurem més endavant. També ens convida a reflexionar sobre quins nuclis fèrtils per la llavor revolucionària, anàlogament a les famílies kurdes, podríem trobar a la societat catalana.

La immensa feina de porta-a-porta i auto-coneixement social realitzada pel PKK durant tant de temps ha anat donant els seus fruits: conèixer en molta profunditat les dinàmiques de la Civilització Estatal (i com aquestes limiten a les persones, que és el primer pas per poder obrir vies de sortida) i saber connectar amb les diferents persones que viuen en ella, alhora que permet que la base social de l'organització creixi en compenetració amb aquesta. Tot plegat inevitablement ens va fer reflexionar sobre lo

molt que ens falta a les persones revolucionàries de Catalunya entendre la nostra societat, i ens convida a apuntar algunes línies de treball en aquesta direcció, com també intentaré fer al final.

Si finalment ajuntem aquest factor proximitat a l'anterior factor de qualitat ètica provinent d'una pràctica revolucionària, tenim essencialment l'explicació de la immensa fortalesa del PKK: és capaç de travessar des dels nivells socials més amplis fins a l'interior de les persones, connectant i sinergitzant així un nucli dur de persones molt preparades i compromeses -d'uns 12.000 quadres actualment- amb una base social molt àmplia (podríem estimar que avui en dia uns 20 o 30 milions de persones són simpatitzants directament del moviment, i no només kurdes sinó de moltes altres cultures) i en procés de radicalització. No és estrany que davant això la por canvii de bàndol i els estats de la regió facin tot el possible per tal d'intentar parar un moviment que es sap imparable. Les cruels matances que darrerament hi ha hagut a Turquia, Síria i Iraq tenen molt a veure amb aquest fet, si be es troben relacionades també amb altres factors estratègics.

Persona - el quadre del PKK com a «reberver» de la revolució democràtica

Vaig a centrar-me ara en la figura dels quadres del PKK, per intentar esclarir una mica quin paper juguen en el moviment. Partint del punt anterior, tenim unes 12.000 persones profundament auto-formades en els diferents àmbits del projecte revolucionari democràtic: coneixements militars, ètica i espiritualitat revolucionària (sentir la «utopia» des de la pròpia experiència de viure-la i portar-la amb tu), coneixement de la societat de l'orient mitjà, coneixements del medi natural, experiència en convivència i treball en equip entre persones diverses...

Milers d'elles, disseminades pel Kurdistan i més enllà, es mostren exemplars en la seva actitud ètica, irradien un nou món també a través de la seva forma de vestir, d'estar, de comportar-se. Al mateix temps, solen tenir una alta capacitat de connectar amb la gent, doncs accepten i s'adapten a les costums i el context.

La seva actitud va més enllà del «faig això perquè és coherent amb la societat que volem construir, perquè en dita societat així es faria», canviant-ho per «faig això perquè és l'actitud que més ens ajuda a avançar cap a la societat que volem construir». Això no vol dir abandonar l'ètica sinó acompan-

yar-la de l'estètica[10]: la manera en que s'expressa una idea condiciona com aquesta és entesa per les altres persones. Un exemple per explicar-ho: quan a l'estiu a l'Orient Mitjà fa temperatures de més de 40 ºC, si per ells fos, alleugeririen la seva roba (per exemple, portant màniga curta) sense cap mena de problema. No obstant, veient que això toparia amb les costums locals respecte ensenyar el cos i per tant els distanciaria de molta gent, prefereixen mantenir la vestimenta llarga i aguantar la calor. Aquest fet em va fer reflexionar molt perquè en moltes circumstàncies he utilitzat l'argument de que «en un món ideal això ho podria fer» per auto-justificar-me una actitud que fa que certa gent em vegi com un marcià, i crec que no sóc l'únic...

Podem entendre els quadres del PKK com a agents propagadors d'un missatge, d'una proposta, de la «utopia real» de la «Civilització Democràtica». Per la seva forma de viure i per estar lligats al PKK representen una autoritat en el procés revolucionari. Em refereixo a autoritat en un sentit positiu, quan la gent confia en algú respecte un tema perquè ha demostrat saber-ne en ocasions anteriors. Sé que tots aquests temes generen reaccions adverses, en particular a Occident després de tants desastres creats per l'autoritat negativa, però el moviment del PKK ens pot ajudar a trobar el punt equilibrat en aquesta qüestió, encara que haguem d'escarbar una mica.

---

10. La forma com entenen el concepte"estètica" difereix molt de com solem entendre'l en la nostra llengua en l'actualitat. Per ells, fa referència a laa coherència entre les idees i la forma de portar-les 1 pràctica; l'estètic seria la part visible de l'ètica.

Hi ha un terme molt recurrent per parlar de tot això en el moviment, que és la «reberverî». És difícil traduir-lo al català, literalment vol dir «obrir el camí», i seria una mescla entre el lideratge positiu o l'autoritat positiva, la iniciativa, la responsabilitat, la coordinació... Öcalan diu «tant com la dominació és anti-societat, la reberverî és el deure pro-societat». Es tracta doncs de no restar passius davant el desplegament de la Civilització Estatal, d'empènyer la societat a l'autodefensa i a la construcció de la «Civilització Democràtica». En una formació van utilitzar el següent exemple: així com un sultà decideix per tothom i no exposa el que farà, el rol d'un quadre és coordinar, obrir possibilitats i propostes. Així, la democràcia es defineix com «*xwe reberveriya civakî*», més o menys «auto-lideratge de la societat», i s'entén que l'objectiu principal d'un quadre és no ser necessari, perquè la construcció de la «Civilització Democràtica» és liderada pel conjunt de la societat.

Així, l'autoritat que tenen els quadres és quelcom que parteix del seu compromís amb la tasca revolucionària i juga un paper clau per catalitzar el procés revolucionari en la societat. Per exemple, poden incidir en les famílies allí on van respecte les conductes patriarcals dels homes a la llar, de manera que aquests puguin més fàcilment obrir-se a transformar-les i a la vegada les dones s'empoderin (no només a la llar, això també retribueix en la seva activitat social).

El mateix passa amb el cas concret d'Apo, **Abdullah Öcalan**, considerat el lider del moviment: rep la confiança de la gent en base a la seva trajectòria, i juga el paper d'aglutinador entre les diferents

capes del moviment i amb els seus principis. Com a tants occidentals quan visiten Kurdistan, em sobtava enormement que la gent cridés tant la consigna de «bijî serok Apo», literalment «visca el president Apo», o que hi haguessin fotos d'ell per tot arreu. Em sonava a idolatria, i em suscitava imatges horroroses. Tanmateix, després de preguntar-ho repetides vegades i de xerrar-ne amb algunes persones, vaig entendre que:

- El mateix Apo ha criticat tant com ha pogut aquesta denominació de «president», dient que ve dels vicis de l'anterior paradigma i que en tot cas li haurien de dir «heval» (amic, company) o «reber», aquell que fa la «reberverî». Molta gent està fent ja aquest canvi però, com tots els canvis, no es produeixen d'un dia per l'altre.

- Connecta amb la gent i simplifica un missatge molt més complex, al qual la majoria de gent no sap posar-hi paraules, però que es pot trobar en els seus llibres, que no són altra cosa que una síntesi pràctica de la saviesa que el PKK ha anat adquirint al llarg dels anys. Terminològicament seria més correcte fer clams com «visca la Civilització Democràtica», o «visca la vida construïda des de les comunitats», però això no arribaria a molta gent. «Visca Apo», en canvi és un crit simple que uneix tot un moviment, des dels quadres fins a les persones que tot just comencen a atansar-s'hi.[11] A més, el fet que es trobi a la presó des de 1999, sense poder efectiu

11. L'ús de l figura d'un líder com a forma de cohesió d'un moviment ha estat duta a terme en casos molt dife-

sobre el moviment, facilita molt que hi jugui un paper simbòlic positiu.

- Per últim, la realitat que s'està construint li dóna cada cop més la raó. A Rojava, per exemple, la proposta del CD ha permès a la societat no caure a les urpes de diversos totalitarismes i il·lusionar-se amb un projecte comú de vida. Clamar la seva figura és doncs afirmar mitjançant un símbol un camí que la societat està recorrent; reconèixer socialment que s'està avançant cap a la llibertat i celebrar la força d'aquest fet.

---

rents, com Nestor Makhno, Durruti o el Subcomandante Marcos entre d'altres.

La dona com a principal agent de la revolució democràtica

Com ja s'explica en altres textos en català, l'alliberament de la dona és a la base de la proposta del CD, i juga un paper capdavanter a la lluita que impulsa el PKK. En aquesta part seguiré la premissa del moviment del CD de que la crítica sobre l'organització de les dones ha de venir de les pròpies dones. Així doncs, em limitaré a traslladar alguns apunts transcrits, que crec que poden ajudar a entendre el moviment de dones del CD, sense fer valoracions. Sí que convido, tanmateix, a tothom a estudiar i profunditzar sobre les concepcions de l'alliberament de la dona en el moviment del CD, ja que ens pot aportar molt.

L'alliberament de la dona és quelcom transversal a tot el que he dit fins ara. Per això cal remuntar-nos fins a la «*civak*a xwezayî», la societat «natural» que he descrit anteriorment. En ella, **la vida era construïda al voltant de les dones**, no en el sentit de matriarques dominants, sinó en el sentit que elles tenien una autoritat positiva en les comunitats, lligada a la fertilitat i a la relació fill-mare. Sense conèixer qui era el seu pare (figura que va aparèixer amb el patriarcat), els infants tenien una

relació especial amb la seva mare pel fet d'haver-les parit, però en efecte eren totes les mares juntes que s'ajudaven i feien un bloc. Evidentment que hi havia relació forta amb oncles i germans, que s'implicaven intensament en la criança dels petits, però el conjunt de dones-mares actuava com el sector de la societat amb més influència, amb la intel·ligència emocional com a força, per tal de protegir la comunitat per les qüestions més importants: racionar el menjar perquè durés tot l'any, resoldre els conflictes per tal de que hi hagués confiança i suport mutu en la comunitat, l'educació dels infants, l'economia, les cures... i el que ho engloba tot: que l'amor fos el que mogués la vida de la societat.

Durant milers d'anys defensen que així fou, i es recolzen per explicar-ho amb nombroses proves històriques com l'absència de guerres i la mitologia associada a les deesses de la terra i la fertilitat. No obstant, aquesta societat es va començar a trencar amb l'aparició del patriarcat. Elles expliquen aquest fet com que un determinat grups d'homes dins la comunitat van separar-se'n suficientment (probablement en les llargues estones de caça) com per desenvolupar una visió conspirativa envers l'autoritat femenina i en el fons envers tota la comunitat. La revolta d'aquests homes per tal d'establir la seva dominació sobre la comunitat desencadenà un **conflicte irresoluble en les societats entre dues formes d'entendre la vida, una que necessita l'amor entre les persones i l'altra que necessita fer créixer la dominació d'unes sobre les altres**. Seguint la base d'aquesta segona tendència certs homes adquiriren especial poder dominador i es crearen els primers estats. És l'inici de la Civilit-

zació Estatal. La història que segueix porta en el seu cor un distanciament i conflicte entre el rol de l'home i el de la dona:

- L'home, que degenera i perd les habilitats comunitàries més ràpidament, seduït per la mentalitat dominadora. Aquesta actitud implica també el predomini per primer cop en la Història d'una concepció que divideix el món entre subjecte (l'home, en particular els tirans) i objecte (la dona, la natura, la societat...), que ha contaminat de dominació les bases del coneixement i la cosmovisió humana des de llavors fins l'actualitat.

- La dona, a qui li costa més perdre l'esperit comunitari pel rol que té en la «*civak*a *xwezayî*». Aquest rol és el principal obstacle per la construcció de la Civilització Estatal, de manera que aquesta es construeix essencialment en oposició a les dones-mares. Això a la pràctica significa una repressió més forta cap a les dones, limitant de forma creixent el seu paper a la societat al d'un objecte que permet a la Civilització Estatal reproduir-se i propagar-se.

Per tot això, el PKK considera que les dones han d'ocupar necessàriament un paper a l'avantguarda de la revolució democràtica, que és necessàriament una revolució de la forma d'entendre la vida i la realitat.[12] Més enllà de dir «la dona ha de participar en la política», es tracta de que «la dona ha de canviar

12. Aquest relat és un breu resum d'una explicació més profunda que fan.

el significat de la política i la vida»[13]. Per a fer-ho, és necessari atendre d'entrada el principi d'autodefensa i poder d'aquesta manera influir amb força en la societat, i és per això que es creen organitzacions no-mixtes de dones, paral·leles a les mixtes, en tots els àmbits.

A més, les dones del PKK i entorn estan capitanejant una revolució en la perspectiva del coneixement. Per elles totes les revolucions del passat han fracassat perquè van recolzar-se sobre la ciència positivista, que es basa en la distinció entre subjecte i objecte i per tant en la visió de la vida de la Civilització Estatal. Per defensar amb èxit les comunitats i la vida basada en elles cal anar més enllà, i fer també una revolució en la ciència. Conscients de que han de capitanejar aquest procés, han creat la Jineolojî, la «ciència» de les dones, o feta des de la perspectiva de les dones per a defensar tota la societat. Això no vol dir que els homes no contribueixin a crear noves formes de coneixement però, anàlogament a la qüestió de les organitzacions no-mixtes, per afrontar les arrels patriarcals de la Civilització Estatal és necessari que les dones per elles mateixes creïn la seva pròpia disciplina, feta

13. En la visió comunitària la política és l'organització de la vida quotidiana, i les dones hi són protagonistes. No obstant, aquest significat ha degenerat cap a l'"art de governar", en què una serie d'elits que es separen de la societat d'alguna manera declaren "no sabeu com organitzar la vida, nosaltres ho farem". La natura de les dones no ha encaixat amb aquesta manera d'entendre la política, doncs es desvincula de les relacions i les emocions, i s'ha anat establint la falsa idea que "la política és cosa d'homes".

només per dones, alhora que nodreixen els coneixements revolucionaris generals.

Els coneixements generats per aquesta disciplina estan en permanent desenvolupament a mesura que avança el procés revolucionari a l'Orient Mitjà i va abraçant totes les dimensions de la vida, i per estudiar-ho en suficient profunditat seria necessari com a mínim un altre text com aquest. Em limitaré a ressaltar que en comptes de pretendre «parcialitat» pren partit a favor de les societats-comunitats, i és indeslligable de la pràctica revolucionària per defensar-les.

Poden ser interessants també les aportacions que les companyes del PKK fan en relació a l'**alliberament de la dona a Occident**. D'entrada, no acaben d'entendre perquè els moviments feministes occidentals no s'han apropat gaire al moviment d'alliberament de la dona de Kurdistan. Destaquen que aquest moviment és ple de revolucionàries exemplars com Sakine Cansiz, Zîlan, Berîtan o Arîn Mirkan que han estat absolutament determinants en el procés revolucionari, mentre que en tots els moviments d'Occident contemporanis trobem ben pocs referents femenins d'aquesta talla, i creuen que davant d'això les revolucionàries d'Occident haurien d'aprofitar l'oportunitat d'aprendre de les kurdes, i prendre les seves heroïnes com a referents propis.

Opinen també sobre el feminisme[14] que «és un bon pas, però es queda curt, no pot arribar a tota la

14. Sembla ser que es refereixen principalment al feminisme occidental maajoritari, que és quasi tot el que fins ara han pogut llegir per falta de traducció de textos d'altres corrents com el feminsime de-colonial, per exemple.

societat. En comptes d'actuar com a dones (defensant la cosmovisió que encara perviu en nosaltres) contra el sistema i el patriarcat busquen actuar com els homes contra els homes. Els dos s'han d'alliberar, però junts. A Europa diuen que són lliures, però la llibertat no és una qüestió de lleis, és una qüestió que comença per la mentalitat», parafrasejant les dones de la Yekitiya Star (organització paraigües de les dones de Rojava) de Kobane.

En una formació sobre Jineolojî que van fer a l'acadèmia internacional, la quadre afegia dues crítiques concretes als feminismes occidentals:

- la primera és justament el fet de que moltes feministes lluiten per ser part de la política, però no han aconseguit ni sembla que sigui un objectiu el canviar la concepció de la política, concepte que ja he explicat abans.

- la segona té a veure amb la lluita que s'ha mantingut des del feminisme contra la distinció entre l'esfera privada i la pública. Les companyes assenyalen que aquesta lluita és encertada, doncs la distinció està feta per permetre l'opressió a l'àmbit privat, de forma amagada. També aplaudeixen el reivindicar que «lo personal és polític». El problema segons elles, però, ve de que les feministes occidentals no són capaces amb això de resoldre la distinció, perquè si no es relaciona allò privat amb allò public, si només es tracta l'opressió de esfera privada sense assenyalar que es relaciona amb un sistema d'organització social i una civilització basada en la dominació, s'està contribuint

igualment a fer la distinció. Un exemple que ens van posar és que quan hi va haver la matança de Roboski (en què l'estat turc va matar per bombardeig aeri 34 civils kurds) les dones del moviment van intentar moure suport internacional amb les organitzacions feministes de Turquia, però les que van contactar van respondre que no, que la seva política no era la guerra, que la seva política era sobre l'opressió a la família, l'avortament...

El cas de Rojava, un fruït amb llavors

L'organització d'un moviment popular a les zones de majoria kurda de Síria (Rojava) en base a aquestes idees que he intentat explicar (i d'altres que m'hauré deixat), que porta coent-se des dels anys 80, és la clau que ha permès desenvolupar autònomament el CD al Nord de Síria, una regió d'uns 3 milions de persones i que va creixent a mesura que guanya terreny a l'Estat Islàmic. Molt s'ha escrit sobre aquesta revolució i la seva història particular, com per exemple el capítol «Breu història de Rojava» del llibre «La revolució ignorada» d'Editorial Descontrol; em limitaré a assenyalar alguns aspectes concrets que aporten als objectius d'aquest text.

Com he explicat anteriorment a través de l'exemple de Kobane, l'acció del PKK a Rojava va començar amb petits grups de quadres, que sigil·losament van anar establint relació amb algunes famílies de la minoria kurda. Si be fins al 1999 l'estat de Síria, per rivalitats amb Turquia, va establir petites col·laboracions amb el PKK, permetent-los posar-hi algunes bases, reprimia els kurds com a minoria ètnica, i en conseqüència l'acció del PKK

a la societat de Rojava va haver de ser clandestina. Així, amb els anys moltes famílies disseminades per Rojava van establir una estreta relació amb el PKK, i van evolucionar també amb el canvi de paradigma cap al CD.

A partir de l'ultimàtum de Turquia a Síria el 1999 el règim va passar a una posició d'oposició al PKK i la repressió als kurds va augmentar. Davant això, molts kurds de Rojava van reaccionar i malgrat la repressió van començar a organitzar amb força estructures de contrapoder en la línia del CD, com comitès de dones o de resolució de conflictes veïnals. Es va crear també el PYD el 2003, que va guanyar suport ràpidament. Aquest procés va anar avançant, localment a través de comitès veïnals i a nivell regional a través del PYD, i a partir del 2007 dins el KCK (organització paraigües pel CD).

El 2011 va esclatar la «primavera àrab» a Síria i el moviment va optar per la tercera via (ni pro-règim ni pro-rebel) de seguir desenvolupant el CD. No vol dir això que no es mullessin respecte a la revolució, sinó tot al contrari: van aprofitar l'oportunitat per declarar l'autonomia d'algunes zones, organitzant milícies populars i expulsant-ne els soldats governamentals, que van ser enviats pel règim a les grans ciutats de Síria, prioritzant evitar la caiguda total. Conscients que hi havien altres faccions contrarevolucionàries com els Barzanistes[15] que haguessin acabat prenent el poder, el PYD

15. Seguidors de Masoud Barzani, president de la regió del Kurdistn Iraquià(Başur) des del 2005, que defensa un nacionalisme kurd de caire neoliberal, que ha aplicat a la regió que domina. Molts kurds de Rojava han vist en l'evolució dels últims anys del Kurdistan Iraquià, gràcies al

i les famílies de Rojava ja connectades amb el PKK, amb el suport i experiència dels seus quadres, van prendre el control de la situació per tal de donar peu a una nova fase del procés revolucionari: el desmantellament progressiu de les estructures estatals i alhora la construcció del model confederal, que parteix de les comunitats de veïns, i que suposa en primer lloc un procés de formació a molts nivells de la societat en els valors democràtics i al mateix temps la constitució de comitès veïnals i estructures confederals. Aquesta fase encara s'està donant avui en dia, tot i que ha avançat molt, i cada cop les comunitats estan més empoderades.

Conscients que el nivell comunitari és la veritable base del model social a Rojava, quan vam aconseguir dominar suficientment la llengua vam dedicar diversos dies a conèixer la **quotidianitat d'algunes comunes**, en especial dues del barri d'Anteriye, a Qamishlo, que eren les que ens quedaven més a prop d'on vivíem. Anàvem a visitar-les cada un o dos dies durant un mes aproximadament, i vam establir vincles d'amistat amb algunes de les persones que hi participaven activament. Pot ser lògic fer aquest exercici, però ens vam trobar que, segons sembla, érem els primers internacionals en fer-ho, almenys a Qamishlo. És curiós que la major

---

petroli i a la col·laboració amb les superpotències occidentals, un atractiu referent de desenvolupament capitalista i d'independència de facto. No obstant, aquesta admiració ha anat reduint-se a mesura que han arribat a Rojava notícies de l'enorme crisi que ara pateix Başur, l'abandonament dels azidites (dits "yazidites", que és un terme despectiu) de Şengal (Sinjar) a mans de l'Estat Islàmic per part de les forces "peşmerga" de Barzani, etc..

part dels materials que s'han escrit sobre el funcionament de Rojava s'hagin fet sense parar quasi atenció a la quotidianitat de les comunes, atès que és ben clar que en el model del CD aquestes són la base.

A mesura que vam anar fent aquest exercici, vam anar veient una realitat força diferent de la pel·lícula que les nostres ments havien imaginat. Jo m'esperava veure multitudinàries assemblees on les 200 famílies veïnes que conformen una comuna s'han de posar d'acord, però la cosa és més simple: en aquests petits barris de cases baixes el suport mutu entre els veïns és quelcom bastant normal; els veïns, de natural, fan pinya per resoldre els problemes comuns – i els de l'un, i els de l'altre... - , amb especial paper de les dones d'edat avançada. Amb tot això, el que fa el CD és formalitzar que la vida social es construeixi al voltant d'aquestes pràctiques i donar unes pautes per tal que es pugui fer de forma organitzada i confederada, per tal de poder cobrir també les qüestions que sobrepassen l'àmbit local.

Seguint el procés que s'està donant a nivell confederal, a cada comuna s'han establert varies comissions temàtiques: gènere, autodefensa, serveis urbans, economia, resolució de conflictes... amb aquells veïns i veïnes que s'hi vulguin implicar. Els veïns també escullen a través de votacions els responsables d'aquestes comissions temàtiques, normalment els co-delegats (un home i una dona, buscant que siguin d'edats i ètnies diferents per integrar més diversitat), i també a vegades algunes altres tasques tècniques. Evidentment, tots són revocables si no fan bé la seva feina. Lògicament, qui

acaba sent escollit com a co-president d'un àmbit és algú que té habilitats en el tema o ja hi té un recorregut des de fa temps en aquella comunitat.

Recordo amb especial simpatia l'exemple de la Hafisa, escollida co-delegada de resolució de conflictes en la seva comuna d'Anteriye. Vam tenir la sort de conèixer-la, fer-nos-hi amics i compartir quotidianitat, i vam quedar impressionats... quina paciència que tenia! A banda, la seva família era molt diversa en quant a ideologies i ètnies. Des de feia molt de temps, la Hafisa era una persona de referència al seu petit barri, a la qual acudien molts veïns quan tenien conflictes, per tal de que hi fes mediació. Així, veiem com els mecanismes del CD reforcen i organitzen el suport mutu que ja es donava entre els veïns que viuen en un mateix barri.

Val la pena aturar-se en la qüestió de la **resolució de conflictes** un moment. La idea bàsica és que quan hi ha un conflicte entre dues parts, mai és un assumpte només d'aquelles dues parts com si fossin aïllables de la resta, sinó que prové i afecta a tota la societat (o comunitat) que hi ha al voltant d'aquelles dues parts. En conseqüència, la responsabilitat de «resoldre» aquell conflicte rau en tota aquesta societat-comunitat.

Per exemple, si dos veïns es barallen perquè un dels dos li ha causat danys a l'altre, el problema no és només d'aquests dos veïns o de les seves famílies, és un problema de tota la comunitat de veïns. De manera que és necessari que aquesta posi els mitjans per poder arribar a una situació que resolgui el conflicte entre membres d'aquella comunitat: que alguns veïns facin de mediadors, que es proposin

solucions, que entre membres de la comunitat es reparin els danys que s'han ocasionat...

Per situacions més complexes, que no s'aconsegueixen resoldre a nivell comunitari, es sol recórrer al suport de certes estructures de mediació confederals, formades per veïns d'altres barris i pobles. Un exemple real que ens van posar: una dona prenyada va ser assassinada per membres masculins de la seva família per qüestions d'honor familiar (s'havia quedat prenyada d'un home que la família no consentia). Els assassins van donar diners a la mare per tal de que no ho denunciés. Davant d'aquesta situació, en que els danys són tan greus i la ferida comunitària tan profunda, la millor opció que van trobar després de reunions amb membres de la comunitat va ser: posar els assassins en una formació per fer-los adonar del sense-sentit d'aquestes qüestions d'honor, i amb els diners que havien donat a la mare i el suport de la comunitat van crear en el barri una institució de formació contra els crims d'honor i li van posar el nom de la dona que havia estat assassinada, amb la idea que així ella seguia viva d'alguna manera i es posaven elements perquè no tornés a passar una situació tant espantosa. També hi ha nombrosos exemples del tractament centrat en la reinserció social – i no en el càstig– que reben els presos de guerra a Rojava.

Com es pot veure, aquest enfoc de resolució comunitària del conflicte contrasta de ple amb la mentalitat de la dominació (estatal-capitalista-patriarcal). De fet, en paraules d'una de les persones més implicades en el tema a Rojava «l'Estat no vol resoldre el problema, perquè si no hi ha problemes no té poder». Veiem també com la idea de

comunitat com a base del model social implica una co-responsabilització de totes les persones que la integren per tal que aquesta tiri endavant. Això inclou també que, per l'interès comú de pau comunitària, cal fer tot el possible per integrar totes les parts del conflicte en la comunitat, encara que els danys que li hagin ocasionat siguin alts. Si pel contrari la comunitat es deixa emportar per l'odi i deixa el conflicte sense resoldre, es crearà una divisió que acabarà perjudicant-los a tots. Resoldre el conflicte és doncs necessitat compartida de tots els membres de la comunitat, tot i que òbviament no sempre es pot (per manca de cultura democràtica) i a vegades davant certes situacions s'ha d'arribar a solucions més dràstiques, com expulsar algú d'un barri.

Això ens enllaça amb el principi bàsic de construcció de la vida lliure comunitària no des de la imposició, sinó des de la realitat construïda i el contagi, que he explicat al capítol 4. Podem veure aquest principi aplicat per tot arreu de la revolució de Rojava. En particular és destacable **la permissivitat que hi ha envers els sectors més oposats a la revolució** com ara els barzanistes, o els terratinents. En comptes d'imposar-los el model democràtic confederal, col·lectivitzar les seves terres i propietats, etc., el Tev-Dem els dóna veu i deixa que vagin fent. D'aquesta manera, en comptes d'alimentar el conflicte i la formació d'un moviment contra-revolucionari, es deixa la porta oberta a que s'integrin en les estructures comunitàries, amb la idea que poc a poc es vagin desinflant els arguments contra-revolucionaris i vagin veient que els val molt més la pena sumar-s'hi.

Recordo diverses converses entre veïns pro-CD i veïns barzanistes: resultava pels últims impossible defensar una mica consistentment la postura de Barzani, quan el seu model neoliberal ara està fent fallida, quan a més participa activament en l'embargament de la mà de Turquia, quan al mateix temps és tant clar que l'auto-organització popular ha estat l'únic que ha permès que l'Estat Islàmic no entrés ni a Rojava ni a Şengal... També els resultava molt difícil justificar la seva no participació en les estructures democràtiques comunitàries, i varies vegades van acabar admetent que rebien pressions familiars (particularment les dones) per no anar-hi.

A aquesta actitud permissiva i integradora s'hi suma per activa un immens **treball de formació**, a tots els àmbits i nivells d'implicació democràtica de la societat de Rojava, a través de diverses acadèmies. En elles, s'hi realitzen «perwerdes» (educació, formació...però diria que la paraula no és totalment equivalent) de molts tipus: de dues setmanes o de varis mesos, amb especial èmfasi en un tema tècnic o generals, en que les participants es queden a dormir o no (aquests últims són només els més curts i generals)... Tanmateix, tots ells tenen un gran cos en comú, que no només és la ideologia del CD sinó també la convivència, l'auto-disciplina individual i comunitària, l'esperit crític, el cercar un llenguatge comú i entendre's...La primera lliçó de tots ells és «la importància de l'educació», i en un llibret en kurd amb aquest mateix títol[16], que reparteixen allí; ho resumeixen més o menys així:

16. El llibret es titula "*Giringiya perwerdê*" i els seu ús és molt eastès per tot Rojava. Malhauradament, no vam poder emportar-nos-en un exemplar i no es troba penjat

«l'educació és quelcom intrínsec a l'existència humana i a les societats. Si la deixem en mans de l'Estat, ens condemnem a l'esclavitud. Cal doncs impartir educació cultural i revolucionària, amb la idea central de conèixer-se a un mateix (i per tant la pròpia cultura, la pròpia història...). No hem de deixar-nos frenar per la por a caure en l'adoctrinament, doncs si obrim pas a l'esperit crític i autocrític amb l'educació l'estem combatent, més que no pas caure-hi.» I després «en la Història un elevat nombre de pobles es van perdre perquè van deixar de posar atenció en la seva pròpia educació, en l'època en què l'educació i l'ensenyament eren els pilars de la protecció d'aquests pobles»

A l'inici de les formacions es defineixen responsables rotatius per les diferents tasques necessàries per tal de que tot funcioni correctament, en base a una proposta inicial de les persones que coordinen l'acadèmia, que es discuteix i es modifica en assemblea entre tots els participants. A més, periòdicament es dediquen estones a parlar sobre com estan anant les sessions i la convivència. Per fomentar l'esperit crític respecte els continguts de les formacions, no vaig veure que hi hagués cap mecanisme específic establert però hi ha una tendència generalitzada a valorar positivament les intervencions crítiques i les preguntes.

A banda d'establir una pràctica comunitària en el sí de les formacions, sens dubte la major pràctica amb la qual es connecta la teoria és la pròpia realitat social revolucionària actual de Rojava, que les persones que hi participen viuen quotidianament. Veiem doncs que s'estableixen diversos cicles

---

a Internet. El text en cursiva són els apunts que en vaig prendre quan el vaig llegir.

virtuosos entre teoria i pràctica; acció, reflexió i educació...

L'enorme esforç posat en l'educació està permetent en essència que un volum important de la població, amb la directriu de conèixer-se a sí mateixa, aprengui també a pensar per sí mateixa, a no acceptar les coses tal com venen donades, ser autònoma per actuar per millorar-les... en definitiva, alliberar-se progressivament, a nivell individual i social, de la mentalitat de la dominació; el que és la base del canvi revolucionari.

Dedico ni que sigui un paràgraf al **moviment de joves** a Rojava, del qual no se'n parla gaire però és especialment interessant. La idea de «joves», que va més enllà de l'edat, s'associa a atributs d'empenta transformadora, de cerca... el jovent és un símbol de futur. Per això, a Rojava el jovent s'organitza en la YCR (Unió de Joves de Rojava) per alliberar-se de l'autoritat negativa que les persones de major edat poden jugar sobre ells, alliberant així aquesta «energia jove» per tal que aporti a la Revolució, que en sigui un motor principal (no s'entén l'organització de joves com una mera «cantera»). És especialment associada als joves la tasca de desenvolupar una nova cultura; per això en la YCR, a banda de l'autodefensa i les qüestions organitzatives generals, hi té especial importància la tasca artística i cultural: es desenvolupa música festiva amb força revolucionària, que va associada a danses tradicionals (tot i que algunes diria que han estat creades recentment), s'escriuen revistes, es fan marxes reivindicatives... Vaig tenir la sort de participar en una d'aquestes, i em va sorprendre l'ambient sa, polititzant i divertit que hi havia. Crec que estan creant

un moviment que empodera els joves allunyant-los de drogues, baralles i demés, cosa que de retruc agrada molt a les famílies.

Un altre aspecte que vam poder entendre molt més estant allí que amb el que havíem llegit és com s'estava catalitzant i liderant el procés de transformació social. Lluny de ser un procés espontàniament conduit per la població, hi ha un clar **paper de lideratge i promoció del CD des del PKK i les organitzacions del moviment a Síria**. Sense l'ajuda dels seus quadres no s'hagués pogut recórrer tot el camí dels últims 5 anys. Quan va sorgir l'oportunitat de Revolució, a més dels quadres que ja hi eren en van arribar de nous, molts dels quals tornaven a Rojava després de molt de temps d'haver-ne marxat per anar a les muntanyes de Qandil. Com he explicat anteriorment, la seva missió era i és promoure el desenvolupament del CD, «fins a no ser necessaris», com diuen, i això ho estan fent de diferents maneres:

- Promovent el CD des de la quotidianitat d'un barri/poble. Això vol dir voltar casa per casa establint relació amb les famílies, animant als seus membres a implicar-se més activament en la seva comuna, opinant sobre les conductes patriarcals dins de la llar, coneixent-los i coneixent els problemes que els afecten... vol dir també anar a les reunions i celebracions que s'hi fan, realitzar-hi formacions bàsiques, aconsellar les persones que hi participen, fer crítica als co-delegats de com estan fent la seva feina...

- Organitzant les formacions en el CD, a diferents nivells. N'hi ha de més llargues (i profundes) i de menys, enfocades a feines concretes (com per exemple les militars) o més generals. Aquest procés de formació social en les bases del CD, a través de les acadèmies que ja he explicat, s'està movent a un nivell molt profund i ampli i està sent clau per impulsar dins la societat de Rojava una forta cultura democràtica, imprescindible perquè un model democràtic funcioni.

- Promovent i aconsellant en la formació de les estructures confederals, com per exemple les YPG. Els quadres que participen així mai prenen directament llocs de responsabilitat com a delegats d'alguna d'aquestes estructures, però es situen a disposició d'aquelles persones que estan en els càrrecs, per aconsellar i donar suport.

A més, tot el procés s'organitza a través del Tev-Dem, l'estructura paraigües que aplega totes les organitzacions i individus que comparteixen l'objectiu principal d'implementar el CD a Rojava. Aquí conflueixen i s'articulen totes les potes de la societat confederal democràtica de Rojava a través dels seus co-delegats (que mai són quadres), i es prenen nous passos en la seva promoció.

Val a dir que aquest procés de lideratge comporta també sovint problemes d'abús de poder, tant de quadres com de co-delegats. En el primer cas, el que sol passar és que altres quadres fan informes negatius i l'organització (més general o més sectorial, depenent del cas) treu la persona en qüestió

del rol que està portant (en els casos més extrems d'abús de poder, algú ens va explicar que havien enviat un quadre a treballar un any a l'hort de Qandil, no com a càstig sinó com a canvi d'hàbits). En el segon cas, els veïns del barri o comuna d'aquell/a co-delegat/da tenen la capacitat immediata de revocar-la.

En particular amb els quadres, els temps necessaris per superar aquest tipus de situacions poden fer-se massa llargs al meu entendre, però és el que tenen desenvolupat fins ara. Segurament es podria perfeccionar bastant aquest funcionament, però no conec prou el funcionament del PKK com per afirmar-ho i poder fer alguna proposta.

Molta gent occidental que visita Rojava o que en llegeix articles escrits per altres occidentals s'exalta de que tingui tantes contradiccions. A molts els falta temps per afirmar que no és una veritable revolució i deixar de prendre-ho com un referent de lluita per l'autonomia. Crec que això és un greu error, que sovint té a veure amb una pretesa superioritat d'Occident, com a abanderat d'això que els partidaris del sistema anomenen «Progrés», per poder jutjar ràpidament el que està passant a altres indrets del món. Evidentment que li podem trobar molts peus al gat a la situació de Rojava. De fet, seria sospitós si no els tingués, perquè tot procés revolucionari real comporta en essència una contradicció molt forta entre els dos mons (dues «civilitzacions») que s'entremesclen i lluiten. Si anem més enllà, però, si deixem d'analitzar les coses estàticament per valorar les dinàmiques que s'estan movent, la revolució de Rojava és descaradament esperançadora per a totes aquelles persones que

creiem en un món basat en la comunitat i l'autonomia individual i col·lectiva.

Des de fa 5 anys, Rojava viu immersa en una potent dinàmica d'empoderament de la *civak* (comunitat-societat), d'autoconeixement en base a la perspectiva comunitària, de creació de vida tot i la crua guerra que està patint (no només militarment, sinó també a través de publicitat, els valors de submissió-dominació promoguts durant anys i difosos pels Mass Media, l'embargament econòmic...). Una explosió de vida, de llibertat, de virtut, enmig d'una guerra que mostra de la forma més innegable la desgràcia de la Civilització Estatal. Això és quelcom que en primer lloc ens pot donar molta força i ànims en el nostre treball, i en segon lloc és un referent com pocs n'hi hagin, inesborrable encara que algun dia Rojava sigui aixafada, del qual podem aprendre i vincular-nos-hi per anar construint conjuntament -a poc a poc i partint d'allò local- un moviment revolucionari internacional per un món basat en les comunitats i l'Autonomia, en comptes dels Estats, en la línia ideològica del CD.

Concloent i buscant obrir algunes línies de treball

«Com us podem ajudar? Com podem ajudar la revolució de Rojava?» és una típica pregunta que plantegen activistes d'Occident a gent de Rojava o del moviment en general. Entre les respostes, la idea que mai falla és que «la millor manera d'ajudar-nos és fer la revolució als vostres països». També, com diu Dilar Dirik, «la solidaritat no és una pràctica unidireccional duta a terme per activistes privilegiats, sinó un procés multidimensional que contribueix a l'emancipació de totes les persones implicades»[17].

La revolució de Rojava ens interpel·la d'entrada a fer autocrítica sobre perquè no estem sabent construir un moviment revolucionari potent al nostre territori, a desfer-nos en la mesura del possible de la nostra mirada de superioritat occidental (i dels mites que l'alimenten com el «progrés»), a parar-nos a conèixer a fons el moviment del CD i

17. De l'article "Desafiando los privilegios: sobre la solidaridad y la autocrítica". Aquí el podeu trobar en castellà: https://rojavaazadimadrid.wordpress.com/2016/06/14/desafiando-los-privilegios-sobre-la-solidaridad-y-la-autocritica/

així entendre millor perquè està aconseguint èxits que nosaltres no podem ni somniar actualment, a desenvolupar noves estratègies i línies de treball revolucionari a partir del que n'hem après... en definitiva, a seguir el lideratge que està oferint aquest moviment en la lluita contra la Civilització Estatal, prenent-ho més seriosament i sent més capaces. Com s'ha explicat anteriorment, això està ben lluny d'un seguiment ceg i acrític, o de pretendre traslladar «pedra a pedra» l'estratègia que funciona a l'Orient Mitjà al nostre context.

A mode d'intent d'animar aquesta tasca, he traslladat en aquest text algunes qüestions que em van semblar claus a aprendre i aprofundir sobre el moviment del CD i l'organització del PKK, i ara intentaré posar sobre la taula algunes possibles línies de treball que se'n deriven de cara al nostre territori.

Òbviament, de cara al coneixement del CD no n'hi ha prou amb el que s'ha exposat en aquest text. Ens falta aprofundir-hi molt. Hi ha dues dificultats afegides de cara a conèixer-lo:

- El moviment ha generat molts textos, però molts d'aquests estan només en turc, i altres també en kurd i en àrab. La traducció des d'aquestes llengües és complicada, i com a resultat d'això només tenim accés a una part molt petita de la seva teoria. Seria molt positiu en aquest sentit que les persones que sentin afinitat i coneguin una d'aquestes llengües contribuïssin a la seva difusió ajudant a traduir.

- La teoria del CD és quelcom viu que va intensament lligat amb la seva praxis. És per això que, quan s'acaben de redactar alguns materials

teòrics, la pràctica sol haver anat força més enllà en desenvolupar el CD, i els documents escrits sembla a vegades que es queden curts o no concorden amb el que ja s'està desenvolupant. Això fa que sigui particularment interessant que algunes persones que ens sentim afins als plantejaments del CD fem l'esforç de visitar Rojava o altres parts del Kurdistan, i intentem traslladar-ne allò que n'hem après o que ens ha remogut.

Degut a aquestes dificultats, una primera línia de treball crec que hauria de ser la formació de **grups d'estudi**, que parteixin de l'estudi dels materials que ja hi ha traduïts al català i al castellà[18] per preguntar-se com aplicar les idees-clau del CD als nostres territoris i obrir-hi línies de recerca i treball. Crec interessant que aquesta feina no sigui monolítica i es puguin fer grups diversos, a diferents àmbits territorials, així com grups no-mixtes encarats a l'estudi de la Jineolojî i del moviment d'alliberament de la dona a Kurdistan. Afortunadament, ja s'estan donant les primeres experiències en aquest sentit a Catalunya.

També cal destacar que s'està donant ja avui en dia una intensificació de la relació entre els moviments socials de Catalunya i les seves organitzacions i el moviment kurd d'Europa. Seguint la idea de la solidaritat bidireccional, el moviment

18. Gràcies al bon treball d'alguns companys, ja disposem del primer dels cinc volums del "Manifest per una Civilització Democràtica" d'Apo tant al català com al castellà, i properament vindrà el segon volum i el primer sobre Jineolojî.

del CD està poc a poc prenent responsabilitat activa en difondre la seva ideologia a Europa i col·laborar amb les forces que treballen en la línia a alguns dels seus territoris. Això també ens en facilitarà l'estudi.

De cara a intentar millorar tot allò que ja estem fent al nostre territori, es plantegen múltiples vies de recerca. M'agradaria començar per algunes **preguntes que va suscitar l'experiència viscuda a Rojava**:

- (pregunta personal) *Fins a on estic disposat a comprometre'm en la lluita revolucionària? A què estic disposat a renunciar?*

- *Quines són les característiques de la nostra «societat»?* (aquesta pregunta era recurrent quan a Rojava preguntàvem quins passos veien que calia donar a Europa per a desenvolupar-hi forces revolucionàries)

- *Així com la família kurda ha estat una «terra fèrtil» per a la llavor revolucionària al Kurdistan, quines «terres fèrtils» podem trobar al nostre context?*

- *De quines identitats partim? Com ens volem explicar?*

- *Quina és la nostra història? Quina narrativa històrica desenvolupem? Quines fonts tenim per conèixer-la?*

- *Quins valors-força poden transmetre'ns els nostres avantpassats? Quins ens arriben en forma de cultura i/o tradició?*

- *Quins són els problemes que més fan patir les diferents persones que viuen en la nostra «societat»? Com es perceben? Com varien en funció de la situació social de cada persona? Com s'interrelacionen amb el sistema?*

- *Com aprofundim en conèixer, entendre i acceptar l'ètica de les persones que viuen en la nostra societat? Com acostar-nos-hi? Té sentit plantejar un treball porta-a-porta similar al del PKK o en el nostre context s'ha de plantejar d'una altra manera? Com?*

- *Quins obstacles trobem a Catalunya de cara a construir-hi un moviment revolucionari radical i fort com el del Kurdistan?*

- *De quines maneres el sistema afecta la nostra psicologia i mentalitat? Quines eines podem desenvolupar per combatre-ho?*

- *Quines qualitats i personalitat volem desenvolupar com a subjectes revolucionaris? Entorn a quins valors i principis ètics? Com ens comprometem a tendir-hi? Com no cremar-nos ni acomodar-nos en el procés?*

- *Com ser propers i a la vegada no ser tous davant les actituds còmplices amb el sistema, dins i fora nostre? (per exemple, com posem sobre la taula que la vida opulenta d'Europa és part del problema?)*

- *Quins són els nivells d'autodefensa (física, econòmica, psicològica, cultural...) que necessitem i són factibles ara en el nostre context?*

- *Com i des d'on podem fomentar el procés revolucionari al nostre context? Com podem impulsar la confluència i articulació de les forces comunitàries que ja existeixen als nostres territoris?*

- *Quin és l'equilibri propici d'energies de les persones compromeses amb aquesta revolució entre l'acció local i l'acció supra-local per a cada punt del camí?*

- *Quines organitzacions necessitem a nivell local i supra-local? Com les construïm?*

En els propers anys crec que seria interessant abordar totes aquestes preguntes (i altres que m'hauré deixat o que no se m'han acudit), amb més profunditat del que estem fent, no només des d'una vessant teòrica sinó principalment a través de la nostra pràctica revolucionària. Tanmateix, a partir del que he anat dient al text podem aportar-hi ja algunes idees que tot seguit apuntaré, però abans poso aquí dues possibles línies de recerca teòrica que també em semblen interessants:

- Una comparació entre els processos revolucionaris de Rojava, Chiapas, Catalunya, Cuba, Guliaipolé (moviment maknovista), ... de cara veure'n punts a comú que puguin ser claus d'èxit.

- Estudiar Síria des de la perspectiva del col·lapse. A l'hora de predir escenaris que hi poden haver si el sistema actual col·lapsa properament (com a conseqüència del pic del petroli, el canvi climàtic i la degeneració social fins a límits insostenibles), podem prendre Síria com a exemple d'Estat que d'alguna manera ha

col·lapsat, i en el qual han aparegut diversos tipus de zones i bàndols heterogenis: els llocs on l'Estat ha salvat els mobles, els llocs on el totalitarisme islamista s'ha instal·lat, els llocs on hi ha hagut un caos de grupets petits de diversa índole i finalment els llocs on una organització popular forta ha pogut desenvolupar un model de vida molt més proper als ideals d'Autonomia i Comunitat.

a) sobre organitzar-nos des d'un paradigma comú

Com he exposat en el text, crec que el CD ens interpel·la a prendre més seriosament la qüestió de l'organització, de partir d'un anàlisi profund de la crítica situació actual i dels seus orígens, i d'**establir una utopia comuna i comprometre'ns a avançar conjuntament cap a ella**. És important també definir estratègies per a fer-ho, treballar la coordinació entre els diferents fronts de lluita i dedicar esforços a establir eines de formació per a poder integrar progressivament les persones que ho desitgin en aquesta força que pugui liderar un procés revolucionari al nostre territori. Em refereixo aquí al lideratge positiu que he explicat anteriorment, com els kurds entenen la «reverberî», és a dir la capacitat d'obrir possibilitats i propostes de cara a la societat.

A més, el cas de Rojava en relació al que ha passat darrerament a Síria ens mostra una qüestió molt important al meu entendre: quan un model col·lapsa, com el del Règim Sirià el 2011, en els llocs on hi ha una organització forta i arrelada (que porta temps preparant una proposta de model democrà-

tic i té en compte tant la seva construcció com la seva autodefensa) hi ha moltes més possibilitats d'aprofitar l'ocasió per desenvolupar-lo que en els llocs on ha mancat aquest treball organitzacional previ. Això és el que ha marcat la diferència entre l'evolució del procés revolucionari a les zones rebels on hi havia influència del moviment pel CD i les zones rebels on no, on les ideologies fonamentalistes han guanyat terreny i han corromput el procés revolucionari.

Hi ha diverses raons per pensar que el col·lapse del sistema capitalista a Catalunya i a Europa és força proper (pic del petroli i dels recursos, canvi climàtic, crisi social en forma de suïcidis, depressions, nihilisme...). Tanmateix, és enormement difícil determinar amb exactitud quan aquest vindrà; el que sí podem tenir clar, i l'exemple de Rojava ho reforça, és que si ens dediquem a preparar-nos, organitzant-nos a nivell local (com a base) i a un nivell més ampli, quan arribi aquest col·lapse tenim moltes més possibilitats d'aprofitar-lo com a oportunitat revolucionària.

Actualment ens passa, al meu entendre, que la lluita contra la dominació es troba fragmentada en moltes lluites diverses contra les formes amb les que apareix: feminisme, ecologisme, independentisme, sindicalisme, antipsiquiatria, lluites per la dignitat en l'habitatge, la salut, l'educació ... És positiu el fet que aquestes lluites estiguin ben presents al nostre territori, però tanmateix no estem sabent com articular-les, i a vegades fins i tot es fan la guitza. Un paradigma que les posi en sintonia, que les uneixi des de la seva diversitat, explicant que totes elles fan front a diverses facetes de la dominació, no

només ens pot permetre sinergitzar-les, sinó que pot dotar-les de més força i coherència contra la dominació, fer propostes integrals de com construir una societat basada en els valors antagònics, i obrir vies potents cap a ella.

En aquest sentit, la narrativa del CD, que ubica la crisi multidimensional actual dins la lluita entre la «Civilització Estatal» i la «Civilització Democràtica» (comunitària), apareix com un possible referent molt valuós.

Al meu entendre, una opció viable i efectiva seria agafar-ne les bases i anar definint l'estratègia particular a Catalunya. El paradigma del CD està enfocat a la història de tot el món i no només de l'Orient Mitjà, si bé s'entén que cada territori hauria d'adaptar-ne l'estratègia al seu context, i també la forma d'expressar-ne els continguts. Llavors, si veiem que està funcionant i ens hi sentim plenament afins, perquè no adscriure'ns-hi? De totes maneres, no crec que ens haguem d'atabalar molt amb aquesta qüestió d'adscriure'ns-hi o no ara mateix, però sí que me la faig seriosament, pensant en les organitzacions i col·lectius on estic, i m'agradaria debatre-la.

D'altra banda, un paradigma comú que posi en el punt de mira la dominació ens recorda que hi ha una guerra que s'està jugant a totes les vessants de la vida, de formes molt diferents que poden arribar a ser molt sigil·loses. Això ens recorda la necessitat bàsica de desenvolupar la nostra capacitat d'autodefensa front a la Civilització Estatal, imprescindible si volem construir un altre món, com he explicat al capítol 3.

En aquest sentit, necessitem abordar la **qüestió de com alliberar territori**, tenint en compte que a Catalunya l'Estat és present a tot arreu.

Crec que avui en dia és ben clar que ens falta força per poder alliberar amb certa profunditat algun territori del domini i control estatal. Tanmateix, exemples com la ZAD a Notre-Dame des Landes o la Val di Susa ens mostren com, si el teixit social local és prou fort i hi ha un moviment veïnal que té certa consciència revolucionària, és possible crear experiències molt potents en aquest sentit. A la majoria d'indrets, no obstant, aquestes característiques no hi són presents, com s'ha vist en molts intents d'establir ZADs en altres llocs on no hi havia un suport popular tant fort, o a l'acampada contra la MAT a Sant Hilari, com a exemple més proper.

Per això crec que hem de començar un graó més avall. En aquest graó hi hauria els espais socials autogestionats, okupats, i altres espais que poden ser llocs parcialment alliberats de la influència estatal. Afortunadament tenim bastanta presència i experiència en aquest sentit. Seria positiu, crec jo, que se'n creessin més i que els que ja existeixen s'entenguessin més com espais des d'on experimentar i difondre a la societat de l'entorn local aquest «nou món» regit pels valors comunitaris, així com fessin esforços per organitzar-se des d'un paradigma comú.

Això ens porta a la qüestió de **com dur a terme aquest procés organitzatiu al nostre territori**, que intentaré abordar amb algunes propostes concretes, tant a nivell local com supra-local, buscant partir del que ja hi ha i adequar-se al context català.

En primer lloc, crec que la nostra estratègia ha de fonamentar-se en el treball local, és a dir en el procés d'**organitzar-se a nivell local** (el que no vol dir posar zero energies en l'organització supra-local, com explicaré després).

A diferència de Turquia en els inicis del PKK, la repressió dels diferents Estats i proto-Estats als nostres territoris s'exerceix d'una forma menys explícita i visible. Això determina que puguem desenvolupar sense molta clandestinitat projectes explícitament revolucionaris. Evidentment l'Estat farà tot el possible per desarticular-los, però dins uns límits que ens permeten ser presents arreu del territori bastant obertament, intensificant el contacte amb les persones diverses que integren la societat.

L'altra cara de la moneda és que la repressió és menys explícita perquè s'ha fet més profunda i sofisticada. Després de molts anys de forta hegemonia estatal, la cultura comunitària (*civakî*) present a casa nostra ha estat molt més esborrada que en altres indrets del món, com el Kurdistan. Mentre que allí el poble ha pogut organitzar l'autodefensa, l'organització i la creació sobre les bases d'aquesta cultura comunitària, nosaltres no tenim aquestes bases prou fermes per sostenir ara mateix un procés organitzatiu radical i seriós com ens caldria.

Per consegüent, és més interessant i alhora necessari centrar-nos en desenvolupar projectes disseminats pel territori que s'impliquin a fons en defensar i crear aquesta cultura comunitària als barris i pobles, és a dir embrions d'organització local partidàries d'un model de vida basat en la comunitat, antagònic a la Civilització Estatal. En aquest

procés, que és social i personal al mateix temps, podem crear a poc a poc un pol d'alliberació de les diferents influències de la Civilització Estatal:

- A nivell econòmic, es poden crear recursos pro-comunals i maneres de sustentar-se en base al suport mutu, de manera que gràcies a l'acció comunitarista les diferents persones que hi participen s'alliberin (en part) de la pressió econòmica perquè els sigui més fàcil arribar a final de mes. Per exemple, fent i promovent cooperatives d'habitatge al nostre poble o barri podem pagar molt menys per a tenir un habitatge digne i estable, alhora que aprenem a prendre la vida més comunitàriament. A més, construir estructures que permetin alliberar-se de pressió econòmica, trobant solucions als seus problemes reals, atraurà a noves persones a implicar-se i comprometre's en el moviment.

- A nivell psicològic, podem crear mecanismes comunitaris de donar-nos suport davant les conseqüències anímiques de l'època de buidor i «tots contra tots» que vivim, mostrant(-nos) que construir la vida a partir de relacions sanes amb les persones que ens envolten és una necessitat vital que la Civilització Estatal oblida. Al mateix temps les persones de la nostra comunitat ens poden donar miralls que ens permetin alliberar-nos de les influències dels valors de dominació en els que el sistema ens ha educat. També ajudaria a aquesta qüestió un treball d'enfortiment espiritual que podríem abordar comunitàriament, vinculat a les nostres utopies i mitologies.

- A nivell de pensament, podem establir pràctiques comunitàries de debat i reflexió, per ajudar-nos els uns als altres a no deixar-nos entabanar per la propaganda estatal, que ens influeix de formes molt diferents. D'exemples n'hi ha molts (cicles de debats, revistes, programes de ràdio...) però crec que seria fonamental que amb ells es busqués connectar amb el conjunt de la població.

- A nivell cultural, podem establir pràctiques de recuperació de les nostres cultures en allò essencial que tenien, l'esperit comunitari, i d'aquesta manera defensar-nos de la influència homogeneïtzadora de la Civilització Estatal. Les múltiples associacions culturals en són un exemple, però faltaria que anessin adquirint consciència revolucionària, i en particular seria interessant l'estudi de la cultura i història local des de la perspectiva democràtica-comunitària[19].

- A nivell de gènere, els gèneres oprimits poden desenvolupar eines comunitàries per defensar-se de la influència del patriarcat, tant present a la nostra societat, i així poder ser més motor de la construcció de la vida comunitària. Aquesta, tal com s'ha explicat, és una qüestió central tant a l'Orient Mitjà com a Europa, doncs el patriarcat és la més antiga forma de dominació i enfronta una meitat de la població amb l'altre. Com ja he dit anteriorment, segui-

19. Ja hi ha algun estudi en aquest sentit, com per exemple el llibre "El Comú Català", de David Algarra.

ré la premissa del moviment i no entraré en qüestions concretes en aquest àmbit.

- A nivell generacional, els joves podem també desenvolupar eines comunitàries per defensar-nos de la influència de la gerontocràcia, tant present a la nostra societat, i així poder ser més motor de la construcció de la vida comunitària. En aquest sentit, a Catalunya representa una força molt gran el moviment de Caus i Esplais, entitats autogestionades que permeten a més de 30.000 infants i joves dels Països Catalans una socialització i educació en valors de suport mutu, en contrast amb els valors de la Civilització Estatal. Seria enormement positiu, crec jo, que aquest moviment tendís en un futur a clarificar la seva pròpia visió sobre quin model de societat està defensant (procés en el qual les idees pluralistes del moviment del CD o el «món on càpiguen tots els mons» dels zapatistes poden ajudar molt, crec jo, a superar les comprensibles reticències a «polititzar-se» que hi ha), i a articular-se millor amb aquelles forces que vagin en la mateixa línia. Un altre espai on l'auto-organització juvenil s'està donant amb força són els casals de joves. Finalment, també cal destacar les organitzacions juvenils com Arran, les Assemblees de Joves, etc..

- A nivell ecològic, podem organitzar-nos per defensar el territori de les agressions que el desenvolupament capitalista hi necessita fer, i que són també agressions contra les comunitats que hi viuen, al formar-ne aquestes part.

Això es pot dur a terme a través de campanyes o accions directes de diversa índole, que tenen força a mesura que parteixen d'un teixit social i comunitari local fort.

- A nivell social, podem desenvolupar mecanismes per fomentar la cohesió veïnal front al «tots contra tots» al qual ens aboca el sistema actual. Exemples d'això serien comitès comunitaris de resolució de conflictes o espais socials on trobar-se i conèixer-se millor.

- A nivell polític, podem desenvolupar mecanismes comunitaris que ens permetin desobeir aquelles lleis que ens tallen les ales. Alhora, podem promoure mecanismes de decisió comunitària sobre qüestions d'interès veïnal, com assemblees populars, que ens poden permetre tenir més força i legitimitat front a les decisions que venen preses des de l'administració estatal.

A banda, hi ha una qüestió que té a veure amb el nivell polític però que fico a part perquè comporta més controversia: la lluita institucional. En faig quatre pinzellades, tot i que evidentment caldria fer un anàlisi més profund de com es trasllada al nostre context.

Dotar-nos d'una pota institucional ens pot atorgar més recursos d'autodefensa front a les agressions de l'àmbit polític, però crec que és important ser sempre conscients que, com és el terreny del sistema, té molts perills associats. Per això és important que estigui especialment clar que qualsevol treball en aquest àmbit ha de ser només

una eina al servei d'un moviment revolucionari més ampli. Un exemple de com podria funcionar és el DTK de Bakur. En ell hi ha el DBP, la candidatura que es presenta a les eleccions municipals, que forma part del moviment del CD i que explicita a les seves bases que tots els ajuntaments que controli han d'obeir aquelles peticions que provinguin dels seus respectius consells de poble, les legítimes institucions del model (CD) que impulsa el moviment a Bakur.

En aquest sentit, la CUP és una iniciativa molt interessant i podem fer certs paral·lelismes amb Bakur, però difereix en una qüestió fonamental: tot i que alguns sectors de cupaires voldrien que ho fos, la CUP no és una eina de cap moviment ni organització més àmplia. Mentre el DBP es vincula a tot un moviment que té moltes facetes i en particular uns comitès veïnals que són realment una base social, la única base social de la CUP són les seves pròpies «assemblees locals», que no tenen res a veure amb la força comunitària que representen els comitès veïnals de Bakur. A banda de la baixa participació ciutadana en aquestes assembles, no n'hi ha prou amb que en un poble hi hagi una «assemblea local» si no s'hi està creant (i defensant) amb igual o més força una cultura comunitària. En quant a vincular-se a un moviment, es podria argumentar que es troba vinculada a allò que anomenem «moviment independentista», però que està lluny de ser un moviment amb una proposta i uns objectius comuns que vagin més enllà de «la independència dels Països Catalans», mentre que el DBP pertany a un moviment amb una proposta clara i concreta de

desmantellament de l'Estat com a camí necessari per a la veritable independència dels pobles.

Amb aquest conjunt de tasques insuficientment desenvolupades, la CUP es va presentar a les eleccions autonòmiques, el que al meu entendre va representar voler córrer massa. Tot plegat ha portat a la situació de que no acabi sent realment una eina institucional d'un moviment sinó més aviat un ens polític amb les seves pròpies inèrcies, lluites internes (sector Endavant vs. sector Poble Lliure) i interessos, i per tant molt més fàcil d'assimilar pel sistema. No obstant, més que un atac a la CUP, aquest fragment vol ser una invitació a la reflexió de la seva gent entorn a com aprendre del CD, amb el coneixement de l'empenta revolucionària que mou a molts dels seus membres, i el convenciment de que en un futur podria arribar a ser una bona eina revolucionària, si bé hauria de fer una transformació bastant profunda.

Així, veiem que la perspectiva local ens permet integrar tot allò que pot constituir la base del nostre procés organitzatiu revolucionari: integrar les diferents vessants de la vida; integrar al mateix temps l'autodefensa i la creació comunitàries.

Tanmateix, per tal de construir una força revolucionària capaç de soscavar la civilització actual no ens podem quedar només en el procés d'organitzar-nos localment, necessitem també donar cert pes a **allò supra-local,** com a mínim pels següents motius:

- Afavorir la trobada entre els grups que estan impulsant projectes locals de perspectiva revolucionària arreu té un gran valor per sí sol. Des dels objectius i el compromís comuns, podem

compartir les dificultats que estem passant així com les tàctiques que ens estan anant be i generar coneixement pràctic, i de retruc estar enxarxades ens permetrà sentir-nos menys soles en aquesta tasca, especialment en els moments de dificultat, que no solen ser pas pocs.

- Ens pot permetre cobrir més eficientment certes necessitats que són de moviment més que no pas d'un territori en concret. Penso sobretot en afavorir que apareguin més projectes locals en la línia arreu del territori, proporcionant a possibles persones i grups impulsors formació i eines per començar al seu poble o barri.

- També ens pot permetre defensar-nos molt millor d'algunes agressions que van més enllà d'un territori en concret, com per exemple la repressió judicial (amb advocats de l'organització) o megaprojectes com la MAT o el MidCat.

- Finalment, pot fer que els nostres projectes locals siguin presos més seriosament a la nostra localitat. Sol passar que un projecte local de la forma que he explicat capta cert interès per part de molts veïns, però molts d'ells no acaben de prendre-hi part activa perquè no veuen possibilitats reals de que amb aquelles accions tant petites – encara que siguin boniques i despertin la seva sincera simpatia – es pugui fer realment front a la Civilització Estatal, tant estesa i poderosa. Tanmateix, si aquests projectes locals formen part d'una organització supra-local que agrupa molts projectes similars, aquelles accions segueixen sent petites però es

perceben com a part d'una força més gran, d'un intent més seriós de construir un altre model de vida, el que anima a apostar-hi més fort.

Vista la importància d'organitzar-se a nivell supra-local, la qüestió és com fer-ho, per tal d'anar adquirint força però al mateix temps no caure en les tendències de la mentalitat estatal-patriarcal, com ha passat a tantes organitzacions. Al meu entendre, la tendència més perillosa en el nostre context (on de moment la creença de que vivim «en el millor dels mons possibles» encara és molt present) és voler córrer més que el ritme de desenvolupament dels projectes locals, de manera que l'organització es desconnecti progressivament de la societat, comenci a primar tenir façana en detriment de tenir fonaments que l'aguantin, vendre fum... i perdi la força revolucionària.

Ens podem preguntar: *Quina proporció d'energia estaria be dedicar, en relació a la feina local, a l'organització a escala major?* La resposta depèn de bastants factors, crec. Tanmateix, sí que com a mínim podem afirmar per un extrem que no hauria de ser mai zero, i per l'altre que sempre l'acció enfocada als nostres barris i pobles hauria d'emportar-se la majoria de les nostres energies.

En quant a organitzacions de Catalunya, personalment opino que l'intent que s'està fent des d'Embat és, a més de ser ja força afí als plantejaments del CD, prou seriós i obert de mires com per poder ser molt útil de cara als nostres propòsits revolucionaris, tot i ser un projecte ara petit, jove, i ple de mancances i perills. Els sindicats llibertaris també poden ajudar en aquest sentit. D'altra banda, tot i ara per ara trobar-se més lluny ideològicament

del CD, algunes organitzacions de l'Esquerra Independentista – penso en particular en Arran - tenen molt potencial i podrien liderar en els propers anys un procés de radicalització d'aquesta cap a plantejaments més en la línia del CD... tant de bo.

Per últim, a tenir en compte també les organitzacions pròpies del CD a Europa, que poc a poc s'estan implicant més a promoure l'organització revolucionaria afí a aquest en alguns estats europeus on fins ara no hi havia relació perquè les comunitats kurdes hi són minses, com és el cas de l'Estat Espanyol.

Abans d'acabar aquest punt m'agradaria també recordar que el camí per poder organitzar-nos és ple d'obstacles que molts cops venen de concepcions molt arrelades a la cosmovisió de la qual partim, i que per tant pot ser dolorós i complicat desfer-nos-en. Una d'elles, potser la més important, és la concepció, tant arrelada avui en dia, de la «llibertat individual». Com he explicat al capítol 2, aquesta concepció oblida que l'ésser humà no pot viure ni ser lliure si no construeix la seva vida en una comunitat, en societat, i és un greu obstacle a l'hora de comprometre'ns a lluitar per defensar la concepció comunitària de la vida. Com ens ensenya el CD, és possible superar aquesta concepció sense caure en la negació de l'individu.

Tanmateix, portem molt arrelat l'individualisme[20] i la submissió, i desafiar-ho dins nostre costa molt més del que sembla en teoria. Les contradiccions pròpies de la transformació revolucionària

20. Per individualisme aquí em refereixo a entendre l'individu com a quelcom separat de la societat i la natura, i posar-lo al centre de la nostra acció.

sovint ens creen fortes crisis, que a vegades ens poden portar a carrerons sense sortida, i que es viuen tant en la relació que tenim amb nosaltres mateixos com amb els nostres companys. Ens cal, doncs, **saber fomentar comprometre'ns sense fomentar cremar-nos**. *Com fer-ho?* ***Com fer que la nostra lluita sigui sostenible?*** Heus aquí un tema clau si volem ser capaços d'animar les persones a sumar-se a l'intent de construir una força revolucionària.

Jo crec que vol d'un coneixement psicològic molt complex que principalment s'adquireix amb l'experiència. Tanmateix, de moment, algunes idees que podem prendre del moviment del CD són:

- L'auto-disciplina com a capacitat d'establir per voluntat pròpia unes pràctiques quotidianes que ens aporten estabilitat i salut.

- Buscar combinar actitud i ètica exemplars (fruït d'un treball de deconstrucció personal, amb l'ajuda dels companys) amb proximitat (fruït d'un treball d'estar arrelats i connectats amb la nostra societat i les diverses persones que la integren). A mesura que desenvolupem aquesta combinació podrem influir més en les persones del nostre voltant des de la força i l'amor que transmetem i no des de pressions, invitant-les a canviar i millorar, i no pas fent-les sentir jutjades i pressionades per tal de que canviïn.

- Recolzar-se sobre fragments reals d'utopia, i viure'ls. A través d'espais on aquesta utopia es pot viure d'alguna manera, com per exemple

alguns centres socials, molta gent pot atansar-s'hi, comprovar que funciona, i progressivament vincular-s'hi, fent que comprometre's amb la revolució sigui un procés progressiu factible per més persones, i no un salt al buit com a vegades sembla.

- Definir clarament objectius i compromisos personals en els nostres projectes. Les desigualtats respecte visió i compromís poden generar molt de desgast emocional a les persones si no es fan ben explícites; es donen situacions del tipus que una part de les persones es sent pressionada a fer-ho diferent de com creu i l'altra part es sent defraudada per la falta d'efectivitat i responsabilitat. No podem pretendre que tothom es comprometi al mateix nivell de cop, «no tothom pot [ni vol] ser quadre» com diuen allí, però podem reconèixer aquells que ho fan a cada moment i permetre que liderin amb més força els processos de canvi que volen impulsar.[21]

- Finalment, el fet de viure més per la revolució, de creure'ns-ho més profundament, dóna una gran força per no cremar-se, com es veu en els quadres del PKK. Tanmateix, és un aspecte molt difícil d'analitzar, i que en el fons depèn molt de que hi hagi una pràctica que estigui funcio-

21. Tot això té molt a veure amb "l'assembleitis", un vici recurrent (amb màxim exponent en el 15M), de posar l'assemblea com a centre, pretenent que ho regeixi tot passant per alt que tan o més important és crear una cultura democràtica i un esperit comunitari.

nant, de conèixer persones exemplars el referent de les quals animi a seguir tot i les adversitats, de tenir una societat que doni suport... i d'altra banda de la pròpia força de voluntat.

b) sobre conèixer la societat i connectar-hi

Hem vist com una de les claus d'èxit ha estat la qüestió de posar molts esforços en conèixer i connectar amb la pròpia societat. D'aquesta manera s'ha aconseguit un anàlisi profund de la procedència de l'agressió a la qual es fa front, fet que dóna més claredat a l'hora d'afrontar-la, així com una proximitat a la població que ha permès difondre el projecte revolucionari per àmplies capes de la societat, creant una base social ferma capaç de sostenir la lluita.

En contrast, els moviments socials a Catalunya hem tendit a generar formes de lluita ben poc connectades amb la nostra societat: els «ghettos» ideològics o d'estil de vida; els centenars d'activitats i accions d'autoconsum, que no interessen a la immensa majoria de la població perquè les perceben allunyades de les seves problemàtiques reals i amb un llenguatge que sovint ni entens si no ets del «ghetto»; la manca d'anàlisi de quins són els problemes reals de les diferents persones de la nostra societat i com es connecten aquests problemes concrets amb les qüestions globals i civilitzatòries; el «vendre fum» de moltes organitzacions i iniciatives, a vegades sota la funesta pretensió de que la revolució es pot construir a partir de la manipulació

de les persones amb fins «revolucionaris», com si fos un ramat d'ovelles; etc..

Per mi, tots aquests problemes concrets tenen un gros problema de base: no estem sent capaces de **creure'ns la lluita com quelcom seriós** a través del qual impulsar una transformació revolucionària de la societat, sinó més aviat com una afirmació individual de «coherència» davant la degeneració social que vivim. La sensació de derrota impera sobre l'optimisme i els somnis de transformar la societat, i això fa que tendim a quedar-nos amb aquelles opcions que ens permeten un cert «alliberament personal» auto-reconfortant sense entrar en la dura lluita que suposa buscar despertar motivació transformadora a la gent del nostre voltant.

Que ningú es senti malament o pensi *«de què va aquest?»*, si us plau. Crec que això és normal que ens passi perquè encara tenim molt poca força col·lectiva front al sistema, el que fa que costi més confiar en la revolució, i en la vida en general. Tanmateix, torno a repetir que podem des de ja, i al meu entendre és fonamental que ho fem, prendre responsabilitat en crear aquesta força organitzada i basada en comunitats, i que a mesura que la desenvolupem recuperarem també la confiança i l'optimisme. A més, prendre referents com el moviment del CD a l'Orient Mitjà, i vincular-nos-hi, ens pot ajudar molt.

Podem, a més, buscar desfer-nos d'allò que ens separa de la societat, com la multitud d'etiquetes i paraulotes de l'argot dels moviments socials, com l'actitud confrontativa o d'«il·luminats» davant les persones menys polititzades o que no han pogut encara prendre consciència sobre alguns dels seus

privilegis o actituds opressores. Com diu el Comitè Invisible de França, «*no són els rebels els que han d'aprendre a parlar l'anarquista, sinó que són els anarquistes els que han de* ***tornar-se poliglotes***». Per poder fer-ho, per poder aprendre els diferents llenguatges d'aquesta Babilònia de damnificades per la Civilització Estatal que no estem sabent entendre's per unir-nos i fer-hi front, necessitem tenir els peus ben ferms sobre el territori, compartint la seva quotidianitat, el que ens porta de nou a la importància de partir de projectes comunitaris locals.

És també des d'allò local que podem respondre a una pregunta fonamental per al propòsit revolucionari, de la qual parteix el CD:

> *Com podem* ***analitzar profundament la malaltia de la nostra societat sense caure en la separació subjecte-objecte*** *(que tal com he explicat en el text és a l'arrel de la Civilització Estatal)?*

Així com al Kurdistan el PKK l'ha respost inicialment a través dels vincles íntims i clandestins amb les famílies kurdes i la crítica-autocrítica a les muntanyes, l'estratègia que s'adapta al nostre context faria variar lleugerament també aquesta resposta, al meu entendre. Crec que no peco d'agosarat si afirmo que no tindria gaire èxit anar picant portes com feien els quadres del PKK... tristament a Catalunya la gent no obre la porta a desconeguts (excepte en els ambients més rurals, potser), o desconfia d'ells com davant dels «testimonis de Jehovà» o els venedors d'enciclopèdies... podem en canvi centrar-nos directament en construir intel·ligència comunitària (i enfortir la que ja existeix i es dóna informalment) als nostres barris i pobles, fent

que la realitat comunitària d'aquests vagi prenent consciència per sí mateixa de les característiques de la malaltia que la afecta. Això a la pràctica voldria dir que les persones que integrem aquestes realitats prioritzem compartir i aprofundir col·lectivament en les nostres motivacions vitals, les nostres pors i preocupacions...

Per promoure això, una possible via – que d'alguna manera ja s'està intentant desenvolupar en algun projecte local – seria establir grups de persones que, en el seu poble o barri, promoguin dinàmiques periòdiques de trobar-se i xerrar d'aquests assumptes en diferents cercles de confiança del teixit social. Si poc a poc les persones més implicades en la realitat comunitària es fan promotores d'aquest procés en els seus cercles familiars i periòdicament es troben i comparteixen la saviesa adquirida, s'estarà desenvolupant aquesta intel·ligència comunitària d'una forma notable, crec jo.

Com que conèixer la nostra societat vol dir també conèixer la seva (i nostra) història, també pot ser molt interessant, des dels projectes i organitzacions locals, promoure l'estudi de la història dels nostres pobles i barris: com vivien els nostres avantpassats, com es vivia la comunitat, com va guanyar-hi terreny la Civilització Estatal... D'aquesta manera, podríem construir també a nivell local un relat popular de la nostra història, i per tant de qui som i de com som. Tot això té molt a veure amb l'estudi de la nostra cultura, que desenvolupo en el següent apartat.

c) Sobre la cultura catalana i l'independentisme

Com ja he apuntat al capítol 3, podem veure en la cultura pròpia la saviesa incorporada a poc a poc, dialècticament, per les generacions que anteriorment han habitat al nostre territori, i per tant podem trobar-hi elements de la «*civak*a *xwezayî*» que ens poden ajudar a lluitar contra la Civilització Estatal. Tanmateix, és cert també que el que anomenem «cultura catalana» és quelcom ja molt colonitzat per la Civilització Estatal. Costa molt trobar-hi elements clarament pre-romans, però al mateix temps hi podem trobar elements que indirectament ens parlen d'una cultura comunitària forta, com el «consell obert», el torna-llom, el comunal, l'associacionisme, el suport mutu que es dóna de forma natural entre molts veïns a certes zones rurals (i fins i tot algunes urbanes), l'anarquisme...

Caldria que construíssim una narrativa que ressalti aquest xoc de civilitzacions a la nostra terra, en primer lloc fent front a tots els intents de les elits catalanes per manipular la nostra història segons la seva visió interessada, profundament influïda per la Civilització Estatal. Crec que hi ha molt treball a fer en aquest sentit[22], doncs malauradament ha estat la burgesia catalana qui ha tingut la potestat per establir la versió oficial de la nostra història, que la posa en la posició de «pares de la cultura catalana». Això és una gran mentida que s'ha de desmuntar per recuperar la força de la nostra història, deixant clar que l'essència de la nostra cultura

22. El llibre "El Comú Català", que ja he citat abans, és una molt bona aportació.

ve d'una «*civak*», d'un poble, i no pas d'aquells que se'n separen per dominar-lo.[23]

Podem, d'aquesta manera, anar més enllà de la perspectiva de l'Estat-Nació Català que defensa l'independentisme majoritari, per proposar com fan els kurds un model pluralista basat en les comunitats, i on aquestes es confederin, permetent així que la diversitat cultural que hi ha enriqueixi la vida i la societat a través de les relacions de veïnatge, posades al centre. Catalans, andalusos, castellans, gitanos (el poble caló), berbers, amazighs, gallecs... totes aquestes cultures presents en el nostre territori són damnificades per la Civilització Estatal i poden unir-se per fer-hi front, sota un model democràtic de base. Com al Nord de Síria, on s'estan integrant al model del CD molts territoris amb majoria àrab, el model que construïm ha de ser obert i buscar estendre's pel territori, alliberant els pobles de límits i divisions.

---

23. En aquest sentit tenim un molt bon referent en la figura de Salvador Seguí, que apuntava en una direcció similar, com es pot veure per exemple en el seu famós discurs de l'Ateneu de Madrid: "I jo us puc assegurar que aquests reaccionaris que s'auto-anomenen catalanistes el que més temen és el redreçament nacional de Catalunya, en el cas que Catalunya no els restés sotmesa. […] Una Catalunya alliberada de l'Estat Espanyol us asseguro, amics madrilenys, que fóra una Catalunya amiga de tots els pobles de la Península Hispànica i sospito que els qui ara pretenen presentar-se com els capdavanters del catalanisme, temen una entesa fraternal i duradora amb les altres nacionalitats peninsulars."

Bé, i això és tot per ara. Espero de tot cor que aquest text contribueixi a buscar i trobar un camí més ferm cap a la construcció d'una força revolucionària a Catalunya i més enllà. Segur que hi ha moltes errades... em sap greu, ho he fet tot el bé que he pogut. Espero que tant aquestes com els encerts (que segur que també n'hi han) puguin enfortir un debat constructiu i esperançat!

Índex

Pròleg 7

Organitzar-se per l'impossible..... 11

«Hevaltî» i «rexnê» com a bases 15

La nostra societat i la nostra història 21

Organització 31

Persona - el quadre del PKK com
a «reberver» de la revolució democràtica..... 41

La dona com a principal agent de la revolució
democràtica 47

El cas de Rojava, un fruït amb llavors..... 55

Concloent i buscant obrir
algunes línies de treball..... 69